

1899 - 1999

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VII

BROJ 79

Tuzla, svibanj 1999.

Cijena 1KM, 4KN, 1DM

GODINA GIMNAZIJE

Tuzla Obecnogimnazijum-Velika gimnazija / iz kolekcije MESKA porodica Mandžić/

design: e. hari, š. daniel

100

Godina

KOJI JE PRAVI PUT ZA HRVATE BIH?

HG: Razgovor s Vama možda je najbolje započeti od ideje o općini Ravne-Brčko, od nastojanja za njenim utemeljenjem?

ANIĆ: Godine '94. sam ja prvi put sagledao stvarno stanje ovdje i vidio da smo "poprilično izbrisani" sa ovih prostora. Sjećam se, kako čak i zapovjednik jedinice HVO-a jedno vrijeme nije znao da ovdje postoji vojska.

No, od Washingtonskog sporazuma, kada je Federacija i stvorena, nama se ukazala potreba za utemeljenjem vlastite općine. Smatrao sam da je neophodno iskoristiti taj trenutak i formirati svoju općinu, kako bismo mogli ravnopravno sudjelovati u budućim pregovorima o sudbini predratne općine Brčko.

HG: Tada je bilo puno teškoća s tim u svezi. Mogli bismo čuti nešto o tome?

ANIĆ: Mi smo tada sa bošnjačke strane bili krivo razumljeni, kroz njihovu iskrenu zabrinutost za implikacije tog projekta ili su i to zapravo bile makinacije jednog određenog broja ljudi koji su smatrali da mi i ne trebamo živjeti ovdje. Naše potvrde koje smo ovdje još u vrijeme rata izdavali, nisu od institucija kantona bile priznane; ljudi su vraćani s puta. Bilo je i oduzimanja automobilskih registarskih pločica. No, na našu sreću, sve smo te teškoće uspješno prošli.

Ali već od Daytonskog sporazuma, od dolaska SFOR-a na ove prostore, počeli smo potpuno ravnopravno pregovarati s drugim političkim subjektima. Na svim sastancima bili smo verificirani od njih kao općina.

HG: Kada je priznata Općina?

ANIĆ: Mi smo ustvari priznati u obliku političkog aranžmana u proljeće, u veljači ili ožujku 1997. godine. Skoro da i nema razlike između političkog aranžmana i općine, jer smo njime dobili sve ingerencije općine. No, razlika je u tome što u ovom političkom aranžmanu teritorij općine nije do kraja definiran, jer bi definiranje teritorija ove općine zapravo značilo prejudiciranje arbitražne odluke o Brčkom. No, i bošnjački dio predratne Općine Brčko sa središtem u Gornjem Rahiću je definiran kao politički aranžman. Za razliku od prave općine naše postojanje je također vremenski ograničeno, do donošenja konačne odluke o Brčkom.

HG: Svi organi općine Ravne-Brčko funkcioniraju sada bez teškoća?

ANIĆ: Sada nema dokumenta koji ne bismo izdavali ovdje i koji ne bi od nekoga bio priznat.

HG: Kakav je odnos Ravne-Brčkog spram Tuzlanskog kantona?

ANIĆ: Kanton je pokazivao jedno nerazumijevanje prema nama, prema našim nastojanjima za utemeljenjem općine. No, moram priznati da je postojalo i neko pravo u njihovom razmišljanju jer su oni tražili da se formiraju i kontra-općine tamo gdje su Bošnjaci bili u većini.

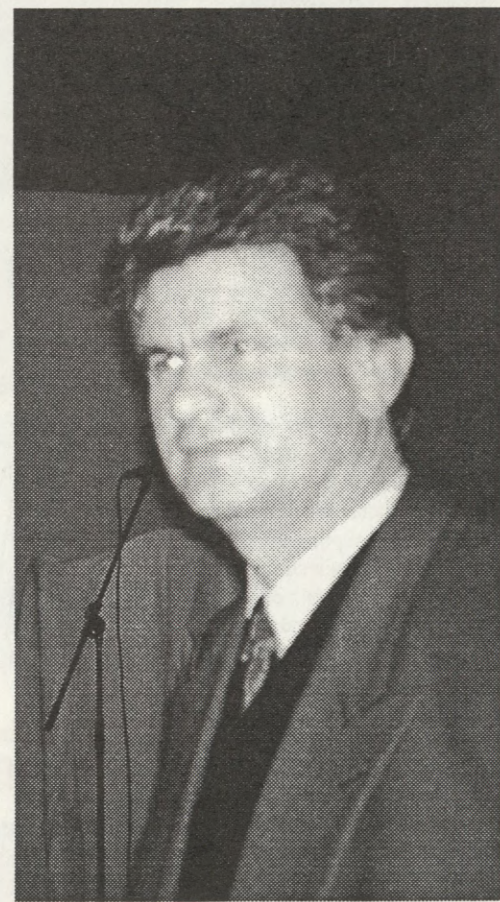
IMAMO DUBOKE RAZLOGE ZBOG KOJIH SMO NAPUSTILI HDZI NUDIMO HRVATIMA SIGURNIJI PUT U BOSNI I HERCEGOVINI

No, to nisu mogli ostvariti u Hercegovini, pa su to nastojali ostvariti zabranama za hrvatsku populaciju ovdje, kako bi ostvarili ravnotežu na razini Federacije.

Naravno da držim da taj revanšizam ne vodi rješenju problema.

HG: S rješenjem o predratnoj općini Brčko kao Distriktu, pitanje pripadnosti općine Ravne-Brčko, Posavini ili Tuzlanskom kantonu, postalo je izlišno?

ANIĆ: Mi smo uvijek smatrali da smo dio Posavine i u ratu smo to bili, kao i bošnjački dio općine koji je bio u vojnom smislu poprilično

uvezan s nama. Međutim, s Rimskim dogovorima mi smo definitivno otpali iz Posavskog kantona i priključeni Tuzlanskom kantonu.

U odnosu prema Tuzlanskom kantonu, do dolaska SFOR-a, mi smo još uvijek u nekoj fazi borbe, jer kanton i dalje insistira da mi u njega uđemo kao jedna etnička grupacija, a ne općina.

No s dolaskom SFOR-a pritisci su počeli jenjavati, jer nas ovaj nije smatrao nekakvim

secesionistima, već je shvatio našu potrebu za općinom i praktično nas priznao prije svih drugih priznanja.

Brčko - Distrikt

HG: S predratnom brčanskom općinom organiziranom kao distrikt, i općina Ravne-Brčko se našla u novoj situaciji, sasvim novom rješenju pa i stanju ako hoćete? Možete li reći nešto o putu od Daytonu do distrikta?

ANIĆ: Prema Dayton-u je područje Brčkog ostalo nedefinirano i mi smo se uhvatili za tu slamku spasa, i Hrvati i Bošnjaci.

U to vrijeme ja sam bio član Predsjedništva HDZ-a BiH i očekivao sam, da ću pitanje Brčkoga moći postaviti bar kao jednu od tema sjednica Predsjedništva. Radilo se o pitanju koje je nosilo veliku odgovornost. Međutim, to nikada nije moglo biti stavljeno na dnevni red.

Čak mi je od tadašnjeg aktuelnog predsjednika rečeno da to nije hrvatski interes.

Iz novina sam saznao da sam uvršten u federalnu delegaciju koja je trebala ići na prvo arbitražno ročište o Brčkom u Rim.

U tu delegaciju je kao ministar pravde u vladi federacije bio uključen, po službenoj dužnosti, i g. Mato Tadić. Od njega sam obaviješten da sam uvršten u delegaciju na prijedlog predsjednika bošnjačkog dijela predratne općine Brčko, g. Muniba Jusufovića.

Prije odlaska u Rim imao sam više kontakata s visokim predstavnicima naše stranke HDZ-a u Sarajevu, no, i tada su pokazali nezainteresiranost za ovo pitanje. Tako smo otišli u Rim ne znajući ništa o tome kakav je naš konačni stav. Tek kada smo u Rimu dobili prijedloge federalne i srpske strane. Vidjelo se da su uglavnom rađeni bez sudjelovanja Hrvata. Tada smo Tadić i ja samoinicijativno u Rimu došli na ideju o jednom neutralnom rješenju za Brčko. Budući da je svježe bilo naše iskustvo s kantonom Tuzla i budući da smo otpisani od Posavine, a jedan dobar dio naših sela okupiran od Srba, Tadić i ja, uz neke konzultacije sa Zubkom u Sarajevu smo tada zaključili da bi za nas bilo najbolje neutralno rješenje.

Voditelj procesa, g. Owen je, također, došao do uvjerenja, da je učinjen određeni propust prema Hrvatima Brčkog i dopustio nam da izložimo svoj prijedlog, u nekoliko rečenica. Iako su Srbi protestirali ukazujući da je dvomjesečni rok za podnošenje prijedloga istekao.

U međuvremenu, prilikom jednog drugog posebnog sastanka s voditeljem arbitražnog procesa u Rimu, naš prijedlog je ocijenjen interesantnim, ali da je potrebno u svakom slučaju, da ga šire elaboriramo, budući će odluka o Brčkom biti odložena.

Godinu dana kasnije, mi ponovno dolazimo nepripremljeni i s kratkim pisanim prijedlogom o distriktu kao neutralnom rješenju. U razgovoru s nama, g. Owen je ponovno zatražio širu elaboraciju jer će odluka o Brčkom ponovno biti odložena, i da u slučaju da g. Dodik u R. Srpskoj "ništa ne napravi", da bi tada naš prijedlog imao vrlo dobre šanse.

Prošle godine, pred nove izbore formirala se nova hrvatska stranka, Nova hrvatska inicijativa, čiji sam jedan od osnivača, između ostalog i zbog odnosa prema Brčkom. Tek tada smo počeli raditi na detaljnoj elaboraciji našeg prijedloga za Brčko. Tako smo na treće i posljednje ročište u Beču došli potpuno pripremljeni.

HG: Koliko su prijedlozi g. Owena, odnosno predstavnika međunarodne zajednice sudjelovali u tom oblikovanju ideje o Brčkom kao neutralnom distriktu?

ANIĆ: Mi smo razradili taj projekt tako, da se vidjelo i kako će živjeti taj distrikt. Našli smo pravno povezivanje s Daytonskim ustavom, obradili segmente policije, sudstva, itd. Mogu konstatirati da je skoro 80% našeg prijedloga uvršteno u arbitražnu odluku. Odluka je naravno šira od onoga što smo mi predlagali, ali da budem iskren i ono što je šire mi prihvaćamo.

HG: Dokle se stiglo u primjeni ili je to na početku?

ANIĆ: Odluka je konačno donesena, a postoje i aneksi te odluke. Što se tiče aneksa, zainteresiranim stranama je dano dva mjeseca da na njih stave svoje primjedbe. Mi i bošnjačka strana radimo zajedno na tim primjedbama. Dva mjeseca su zapravo ostavljena za pripreme provođenja arbitražne odluke. Mi ćemo posebice inzistirati, da popis stanovništva iz 1991. bude fundamentalni za populaciju Brčkog, odnosno za one koji imaju pravo biti građani distrikta.

HG: Što će biti središtem Općine?

ANIĆ: Mi svakako želimo ući u grad, jer smo ga držali uvijek i našim, i vjerojatno će glavne institucije biti u gradu. No, držimo da će neke stvari trebati ostati i ovdje, one koje narod treba svakodnevno; npr., jednu policijsku postaju i slično.

HG: Kako će se organizirati školstvo?

ANIĆ: Školstvo će trebati definirati do početka naredne školske godine. Od naredne školske godine bi se išlo po novim programima, onakvim, o kakvim se mi ovdje dogovorimo između sebe.

HG: Kako se misli potaknut gospodarstvo?

ANIĆ: Distrikt sam po sebi neće donijeti blagostanje iako, također i kao takav pruža značajne šanse. Doći će i do petvorbe državnog vlasništva. Trebamo ljude koji će uložiti kapital, nije bitno da li su Hrvati, Bošnjaci ili Srbi. Gospodarstvo mora biti disperzivno, a ne samo u gradu. Moramo ostvariti uvjete koji bi poticali ulaganja. U zadnje dvije godine iz naših kontakata s potencijalnim ulagačima u SAD čini

se da postoji zainteresiranost za ulaganja na ovom području kao i za otkup državnih poduzeća od strane njih.

Nova hrvatska inicijativa (NHI)

HG: Sada bih da pređemo na drugu temu: U stranci ste NHI, a HDZ je još veoma jak. Kakav je odnos NHI prema hrvatskoj populaciji?

ANIĆ: Mi koji smo napustili staru stranku i osnovali novu - poznato je koji su to ljudi - nismo imali razloga da pravimo egzibicije ili eksperimente. Imali smo duboke razloge zbog kojih smo napustili HDZ. (Inače smo bili dobro pozicionirani u stranci i naše pozicije ni na koji način nisu bile ugrožene.) Svjesno smo to uradili nastojeći promijeniti odnos hrvatske politike prema Hrvatskom narodu, kako bi on bio ujednačen od juga do sjevera i stvarno ta politika bude na dobrobit hrvatskom ali i drugim narodima u BiH.

Programi stranaka su svi prilično slični, ali kad ugledamo na njihovo provođenje, onda se one jako razlikuju. Riječ je prije svega o državi BiH. Nama Hrvatima nema opstanka na ovim prostorima ako nemamo države. Ako idemo na njeno rasturanje, onda je sudbina 70% Hrvata u BiH zapečaćena: sudbina im je ili da se utope u ostala dva naroda ili da se isele. (U HDZ-u je na žalost i tada, a i do ovih dana bila stalno prisutna inicijativa podjele BiH.)

Drugo do čega je nama stalo, jest konstitutivnost Hrvatskog naroda u Republici Srpskoj, jer nije dovoljno da bude konstitutivan samo u federaciji. (Naravno, to važi i obrnuto.) To je važno za povratak našeg naroda i mi energično zagovaramo njegov povratak. Ne možemo dozvoliti da Bosanska Posavina izgleda ovakva kakva izgleda, pusta, nikakva! Nasuprot tomu, HDZ se javno izjašnjavao protiv načela konstitutivnosti u Banjoj Luci i u Domu naroda. U okviru HDZ-a je neformalno funkcioniralo i ministarstvo za iseljene Hrvate, i ono zaista radi na njihovom iseljavanju, a ne povratku!... Dobar dio nas je ukazivao na to i na V. saboru HDZ-a, ali je tada ponovno utvrđena ista linija. Osim toga, u nastojanjima oko arbitraže za Brčko, ja sam imao još jedan dodatni razlog za formiranje nove stranke.

HG: Ali, kao da HDZ više voli hrvatski narod, oni su glasnjivi, je li to istina?

ANIĆ: Ha, ha, zavisilo...

HG: Izgleda kao da NHI neka građanska stranka, koja se bori za građansku BiH, neutralnu, samo se bori za državu BiH?

ANIĆ: Gledajte, mi držimo da nema opstanka Hrvatskom narodu, ako njegovi predstavnici vode dvoličnu politiku. Mi ne smijemo voditi politiku zaštite interesa Hrvata, a na štetu drugih. Određene podjele su stalno bile u glavama nekih ljudi, kako bi neki 7 ili 8 općina u Hercegovini bile pripojene Hrvatskoj. Bez velike brige što će se desiti i što se već dešava s Hrvatima na drugim prostorima BiH, pogotovo u Republici Srpskoj.

Također, ako se pod "građanskim načelom" misli npr., da se ovdje, npr. kod nas, Srbi vrate u Cerik i Bukvik, onda mi takvo načelo zastupamo. To, također, znači i pravo Hrvata da se vrate u Derventu, Brod, itd. Znači da, ako stvari gledamo između zakona i života, onda mi biramo život. Deklarativno govoriti kako smo za hrvatsku

politiku, a stalno gledati kolone Hrvata kako se iseljavaju, mislim da je to u stvari zločin prema vlastitom narodu. Drugo je, što je kod koga napisano, i drugo je što mi često želimo pokazati, kao oni se ne brinu, mi se brinemo, itd... Ili obratno... Uostalom, što znači građanska opcija?... Sve su to stvari o kojima se može polemizirati. Ako se pod građanskom državom smatra jedan glas-jedan čovjek, onda to praktično skoro da više i nema u Europi. Države koje su sasvim jednostranačke skoro da i ne postoje.

HG: Dobro, uskoro će općinski izbori... Koliku potporu ima NHI na ovom prostoru?

ANIĆ: Prošle godine kada je ova stranka formirana, 80% općinskog odbora HDZ-a je prešlo u NHI. Ono je shvatilo da narod ovih prostora budućnost treba naći u ovoj stranci.

Ovdje se htjelo i silom promijeniti općinske strukture vlasti, ne uzimajući u obzir da to nisu bili izbori.

HG: Možemo li o tim konfliktima nešto?

ANIĆ: Želimo što prije općinske izbore. Ona stranka koja pobijedi imat će pravo da sudjelovati u vlasti distrikta.

Bit će vjerojatno i koalicija. Mislim da narod ovog područja sve više prepoznaje tko na kakvim poziciji stoji, i da će znati izabrati. Imat će vlast kakvu zaslužuje.

Mi smo uvjereni da politika koju vodi moja stranka (NHI) je ona koja je već za ovo kratko vrijeme postojanja pokazala svoju pravu veličinu, jer program koji smo izložili na prošlim izborima, stranka HDZ krađe iz dana u dan. Naše postojanje promijenilo je iz temelja politiku Hrvatske vladajuće stranke u BiH, iako su oni u praksi ostali na starim pozicijama, NHI ima pravu budućnost. Naše vrijeme tek dolazi.

Da smo mi stvarno za ovo kratko vrijeme i u praksi pokazali da ozbiljno radimo na svojim zacrtanim programskim ciljevima, jer jedini istinski povratak Hrvata koji se dogodio u Federaciji i u Republici Srpskoj dogodio se pod našom aktivnošću na prostorima Općine Ravno Brčko i Općine Pelagićevo i najnovije aktivnosti na prostoru Komušine, očekujemo takođe povratak Hrvata.

HG: Većinu Hrvatskog naroda ovdje, čine tzv. obični ljudi, katolici. Kakav je odnos NHI-a prema tom običnom čovjeku?

ANIĆ: Smatramo da je pravo svakog čovjeka slobodno ispoljavati svoju vjeru, običaje, Katolička crkva treba osigurati katoliku sve što mu je neophodno za njegove vjerske potrebe.

Također mislimo da Crkvi treba omogućiti apsolutno otvoreno i samostalno funkcioniranje u državi BiH.

HG: Podnaslov vaše stranke je "demokršćanska"?

ANIĆ: Da. Mi smo prožeti kršćanskim načelima i mi ćemo u tom duhu nastojati i dalje raditi. Ova stranka je u određenom smislu i nastala uz saglasnost crkvenih krugova, koji su, također, bili nezadovoljni kao i mi, s vladajućom hrvatskom strankom.

Crkveni krugovi se, naravno, ne miješaju u samu organizaciju stranke, ali podržavaju naš rad.

Razgovor vodio: R. Knežević

TUZLANSKE TAKSE I BIROKRATIZMI

Općinska administracija je u Tuzli neizlječivo bolesna od formalizma i stečenog birokratizma. Zbog toga prozivke zaslužuju - načelnik Selim Bešlagić, donaćelnik Ekrem Šehović, tajnik Jasmin Imamović i predsjednik Vijeća Jozo Grgić, ako se njega što pita

Prije oko tri mjeseca tuzlanski Socijal-demokrati su priredili javnu tribinu pod nazivom "Građani pitaju - poslanici odgovaraju". Naivno vjerujući da bi javne tribine, (raz)govori na njima, a osobito pitanja publike, trebala i morala inicirati promjene i poboljšanja u društvenom i javnom životu, pitao sam: "Zašto je u Tuzli taksa koja se plaća prilikom registriranja Agencija za intelektualne usluge, kao dopunske djelatnosti, 500 KM, a u Lukavcu i Živicama oko 100 maraka?"

Načelnik Općine Tuzla, Selim Bešlagić, u čijoj blizini sam sjedio, uputio mi je savjet da Općinskoj komisiji za predstave i žalbe podnesem prijedloge o promjeni, pa će Općinsko vijeće to razmatrati i eventualno promijeniti odluku. Do današnjeg dana nisam postupio po prijedlogu načelnika Bešlagića. Ne vjerujem da bi moj prijedlog i stigao na dnevni red, a to nije jedina neprimjereno skupa taksa i najveći grijeh tuzlanske vlasti. Osim toga, općinska administracija, i u Tuzli, neizlječivo je bolesna od formalizma i stečenog birokratizma, pa je muka boriti se protiv tih boljki. Za ovu posljednju tvrdnju imam i nekolicinu dokaza. Ista ta administracija usvojila je urbanistički plan grada. Po tom planu,

u naseljima Slatina i Slavinovići, nisu predviđene izgradnje tržnica. Unatoč tome, u oba naselja, mlijeko, mliječni proizvodi, voće i povrće prodaju se na trotoarima. S obzirom na to da prodavači u svemu imaju svoju računicu, a i kupci pogodnost, jer im je roba ispred kućnih pragova, logično bi bilo u ovim naseljima izgraditi manje tržnice, uređene po svim sanitarnim propisima. Vjerujem na obostrano zadovoljstvo. Tako nešto je predlagano od strane rukovodstva ovih mjesnih zajednica, ali im je lakonski odgovoreno: "Nije predviđeno urbanističkim planom!" Kao da je urbanistički plan nepromjenjiva Božja datost.

Još jedna formalističko-birokratska bolest je vidljiva u tuzlanskoj Mjesnoj zajednici "Stari grad". U ovom dijelu Tuzle čitaonica, ona na kutu ulica 2. oktobra i Slavka Mičića. (pokockani put prema Partizanskom spomen obilježju) mjesecima je zatvorena. Na staklenom zidu čitaonice istaknut je oglas da je prostor namijenjen za iznajmljivanje, po cijeni od 10 maraka za četvorni metar. Oglas je važio do 12. travnja 1999. godine, a izgleda i dalje je na snazi, jer je prostor još prazan. S obzirom na to da se u čitaonicama ne smiju točiti alkohol i spravljati jela, a sokovi i pivo moraju prodavati

po nižim cijenama, od onih u ugostiteljskim prostorima, onda je jasno da je zakupnina više nego skupa. No, odluku o cijenama zakupnine usvojila je općinsko-vlastodržačka administracija i teško je pronaći silu koji će je promijeniti, odnosno sniziti. Pa makar se i ne koristio u namijenjene svrhe.

I dalje naivno vjerujući da javne tribine i medijska oglašavanja trebaju, mogu i moraju bar djelomično poboljšati aktualno stanje ispisujem i potpisujem ove redove. No, kako bez konkretnih imena, novinske pisanije i prozivke nemaju adekvatnu specifičnu težinu, ovom prigodom p(ro)zivam: načelnika Bešlagića, donaćelnika Ekrema Šehovića, tajnika Jasmina Imamovića i predsjednika Općinskog vijeća Tuzla Jozu Grgića, ako se njega što pita. Na kraju, pozivamo sve one koji su uočili ili uoče propuste, ali i dobre poteze, da nam o tome pišu.

Pišite nama i drugima, a Vašim pisanjem napravite i novine kakve želite, a preko novina bar djelomično ćemo poboljšati našu svakidašnju zbilju. Budimo uporni, jer upornost, kad-tad, mora uroditi plodom.

N. J. Ivanović

(NE)INDIFERENTNI GWARDIJAN MATANOVIĆ

Ovih dana mi je do ruku došla foto-publikacija (prospekt), pod nazivom "Tuzla - otvoreni grad". Fotografijama i tekstom predstavljene su najkarakterističnije značajke grada soli i uglja, ali uz nedopustive omaške, previde i ili (ne)namjerne greške.

U dijelu koji prezentira sakralnu arhitekturu naveden je povijesni podatak da je Rimokatolička crkva u Tuzli sagrađena 1893. godine, te da je zbog slijeganja terena porušena 1997. godine. Putnik namjernik koji dođe u Tuzlu i dobije ovu publikaciju ostat će uskraćen za podatke da je na području tuzlanske općine nekada postojao Franjevački samostan Gradovrh, te samostan bosanskih franjevaca u Gornjoj Tuzli. U rubrici KULTURA navodi se podatak da je u ovom gradu živio i stvarao jedan od prvih be-ha književnika Muhamed Hevai Uskufi (1601-1651.). Kao drugi značajan pisac ovog perioda istaknut je Stjepan Matijević (1580-1654.).

Ako se ne varam franjevački samostani su na ovim prostorima stariji od islamskih bogomolja, a i 1580. godina je bila prije 1601. godine. Uz skretanje pozornosti na ove podatke, hoću vjerovati kako priređivači teksta poznaju povijest Tuzle bolje od moje malenkosti te da ja griješim. Sukladno tome očekujem pojašnjenje u narednom broju "Hrvatskog Glasnika", koji ni u naznakama nije spomenut u siromašnom i šturom, trorednom, predstavljajući tuzlanskih medija.

Sudjelujući u polemičkoj emisiji Televizije Tuzlanskog kantona "Press-plus", od 29. travnja 1999. godine, **Fra Petar MATANOVIĆ**, gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli je više nego briljirao (o čemu donosimo tekst u ovom broju). Međutim, nije bio bezgrešan. Zamucuo je iliti što

bi narod rekao zatrokirao na riječ INDI-FERENTAN. Tako mu i treba kada je koristio tuđicu umjesto domaće riječi RAVNODUŠAN.

No ova pogreška i nije nikakvo zlo i to iz dva razloga. Tko radi taj i griješi, a s obzirom na to da se u pomenutoj emisiji razgovaralo o vjeri i odnosu politike i vlasti spram vjere, od gvardijana Matanovića se i nije mogla očekivati ni indiferentnost ni ravnodušnost. Na protiv!

Urednik "Hrvatskog Glasnika" gospodar **Juraj NOVOSSEL** je ovih dana priupitao gospodina **Antu ZVONARA**, suvlasnika uspješne tuzlanske tvrtke "DAMM" i zastupnika NHI-a u Skupštini Tuzlanskog kantona, kada će "DAMM" nabaciti neku crkavicu za račun toga što u svakom broju "HG-a" objavljujemo reklamnu markicu pomenutog poduzeća. Više u šali nego u zbilji ili da vješto izbjegne odgovor i financijski izdatak, prokomentirao je: "Neću nikada, jer je "Hrvatski Glasnik" prosrpska novina". Bez obzira na to što ova novina s ponosom nosi hrvatski prefiks, nastojimo biti ne samo prohrvatski, nego i prosrpski i probošnjački, bolje rečeno PROBOSANSKI i to po franjevačkom maniru, objektivnosti i upornosti.

Što je govornik Zvonar zaista "htio reći" nije mi poznato, izuzev ako se u nekom od tekstova nije prepoznao iz svojih mladih dana.

Od mnogih ljudi, učenih iiskusnih, nebrojeno puta sam čuo tvrdnju da su Hrvati tuzlanskog kraja tipični individualci, a shodno tome djeluju kao slobodni strijelci.

Ukoliko je pomenuta tvrdnja i istinita, u aktualnoj političkoj praksi Tuzle znam i drugačije slučajeve. Primjera radi **Jozo GRGIĆ**, direktor Hotela "Bristol", predsjednik Općinskog vijeća Tuzla, član Uprave Društva "Hrvatski dom" Tuzla

i **Ivo DIVKOVIĆ**, njegov prethodnik na funkciji prezidenta Vijeća, tehnički direktor Direkcije za obnovu i izgradnju Tuzla, zastupnik u Zastupničkom domu Federalnog parlamenta, djeluju kao vrlo uigran tandem.

Po svemu sudeći, njihovo višegodišnje prijateljevanje i ludovanje kumovalo je Grgićevom prelasku iz Stranke privrednog prosperiteta u Bešlagićevo krilo SDP-a, a to je bio preduvjet za uskakanje na funkciju predsjednika Općinskog vijeća Tuzla

ČESTITAM i Ivi i Jozi!

Glavna i odgovorna urednica Hrvatskog radija - Radio postaje "SOLI" Tuzla, **Jasna SUBOTIĆ**, unatoč uspješnom obavljanju ove teške dužnosti i kvalitetnom osvježavanju programa, nikako da sa ovog radija skine hipoteku HDZ-a iz ranijih godina.

Međutim, to joj nije jedini problem. Ne rijetko ima problema i sa svojim prezimenom. Zbog prezimena je toliko zaljubljena u svaki subotnji dan da joj ne pada na pamet da svetkuje nedjelje.

Stigla mi je do uha pritužba da mnoge osobe krivo gledam i vidim u ovoj rubričici, a nikako da vidim samoga sebe. Ako ne u krivom, onda bar u pravom ogledalu. Gledajući se u pravom ogledalu ne mogu se pohvaliti da sam na nekom dobitku. Što se tiče "krivog ogledala" očekujem od čitateljki i čitatelja "Hrvatskog Glasnika" da me (na)krivo pogledaju, pa ćemo i to objaviti.

Za početak, javno priznajem da nisam naročito pismen. Dokaz tomu su "NARODNE USMENE NOVINE", koje povremeno priređujem u tuzlanskom hotelu "Bristol".

Priredio: Nikola J. Ivanović

Pogoršanje individualne sigurnosti, kako u Sarajevu, tako i u drugim gradovima BiH, može se promatrati i kroz prizmu socijalnih problema i besperspektivnosti mlade generacije

Posljednjih tjedana stupce crnih kronika sve češće ispunjavaju informacije o masovnim tučama u Sarajevu, što djeluje kao prvi nagovještaj etabliranja lokalnih bandi i njihove borbe za kontrolu sarajevskih kvartova.

Ako se zna da su na Zapadu lokalne bande imanencija siromašnih kvartova, onda se da pretpostaviti da socijalna karta Sarajeva, ali i cijele BiH, pogoduje paktiranju mladih ljudi kojima društvo osim besperspektivnosti - nema što ponuditi.

Masovne tuče u Sarajevu treba raspoznati kao začetak novog momenta na sigurnosnom reljefu socijalne kulture, ali i kao svojevrsan znak psihosocijalnih frustracija mladih ljudi, koji u nasilju i destrukciji iznalaze estetiku i smisao življenja.

Nesumnjivo značajnu ulogu u formiranju estetike nasilja kod mladih ljudi, ne samo kod nas, već i u cijelom svijetu, imaju filmovi čija tržišna težina ovisi o podražavanju destruktivnih nagona, ma koliko se to činilo nenametljivim. Destrukcija je upakirana u vječni sukob dobra i zla, ali na putu ka uzvišenom cilju filmskim junacima je dopuštena brutalnost. Pitanje je da li film prodaje

brutalnost ili uzvišeni cilj, ili je borba za dobro formalno pokriće forsiranju nasilja.

Filmska estetika nasilja za naše prilike ima i podatne psiho-socijalne konzume.

Iskustvo rata manje je bitno u odnosu na postratni tranzicioni period, u kojemu sumnjive pojave tržišne ideologije življenja dobijaju estradno mjesto u ambicijama mladih ljudi, ali i globalne slike društva.

Kao što se srbijanska omladina gotovo stopostotno izjasnila da je Željko Rožnjatović Arkan idol njihovih životnih htijenja, za pretpostaviti je da i većina bosanske omladine, koja izrasta u sličnom društveno-ekonomskom miljeu, svoje idole vidi u nekim ovdašnjim junacima nes(p)retne tranzicije. Teško da će se ikom od ovih bezbrojnih snivača dogoditi da dosegnu svoje idole, ljude kojima je nevakat omogućio da se bez rada obogate, da idolopoklonstvo steknu nasiljem, ali i transparentnim kičerajskim manifestacijama finansijske moći. U tim neostvarivim snovima jedne nesretne generacije, zaglavljene u procjep poremećenog sustava vrijednosti - zapravo je ključ nadolazeće frustracije. Niti će se snovi ostvariti,

niti će još za duže vrijeme društvo biti u mogućnosti da mladoj generaciji ponudi čvrst i siguran sustav u kome će rad, ideje i moral biti njihovim idealima. Ideologija mafjaških, a ne sustavnih vrijednosti, učinit će da se imanentna energija ove armije besperspektivnih pretoči u individualnu i kolektivnu naelektriziranost, koja svoje ispoljavanje može imati bilo kada, bilo gdje, i u svakom mogućem obliku.

Paradigma jedne od tih mogućnosti je nedavna utakmica između zeničkih i tuzlanskih košarkaša na kojoj se masovna tuča dogodila bez ikakvog povoda, bez uobičajenog prethodnog koškanja, bukvalno - iz čista mira. Barem bi sportisti trebali biti oslobođeni ovih frustracija, ali kao ljudi koji žive u nervoznom okruženju i oni postaju žrtvama valova negativne energije.

Masovne tuče u Sarajevu, kao i sve što bi se moglo događati na planu pogoršanja individualne sigurnosti, u biti je ipak najmanje u domenu Policije, a mnogo više politike koja bi morala pojam perspektivnosti uvažavati kao uzrok društvenih poremećaja.

Fatmir Alispahić

Smiješna strana propagandnog rata, ili:

Kako je jugoslavensko zrakoplovstvo uništilo 17 američkih zrakoplova na Tuzlanskom aerodromu

Lutajući Internet-reporter Slobodan Damjanović je objavio, tj. otkrio priču o uspješnoj akciji jugoslavenskog zrakoplovstva u kojem je 18. travnja na Tuzlanskom aerodromu uništeno 17 američkih zrakoplova i tri spasilačka helikoptera.

Junak priče je pilot-major Stevan Živojina Gavrilović, koji za sebe kaže da "leti na domaćem Orlu jer sebe smatra patriotom".

Po njegovoj ekskluzivnoj ispovijedi, napad na Tuzlanski aerodrom izvršen je 18. travnja u 13,30, nakon što je jugo-armija uspjela daljinskim tajnim sredstvima isključiti američki radar. - To je naših ruku delo - kaže Gavrilović, i dodaje:

- (...) Avioni su poleteli sa aerodroma Ponikve, zauzeli pravac ka Tuzli, na visini od 800 m. Nijedan

jedini avion NATO-a nije bio u vazduhu, što je bilo veoma začudujuće. Stigli smo bez ikakvih problema na 10 km od aerodroma, kad su nam javili iz baze da smo primećeni i da se vratimo. Čiča, vođa akcije, nije dao da se zadatak prekine, i nastavio je sa utvrđenom maršrutom. Na aerodrom smo stigli i tamo zatekli da se 2x2 aviona spremaju da uzlete. Zadatak je bio uništiti što više aviona - kaže major Gavrilović. Jugoslavenski avioni ne samo da su uspjeli ispustiti teret, već su, kako kaže Gavrilović, i "dva aviona ostala da preciznije gadaju". Nakon povratka u bazu, po njegovim riječima, "onaj Čiča je svima čestitao, iako je poznat kao mrgodan i prek čovek".

- Posle pola sata aerodrom Ponikve je doživio najteže bombardovanje od početka agresije.

Ceo aerodrom se tresao od detonacija, ali na svu sreću ništa od instalacija nije oštećeno - kaže major Gavrilović, i dodaje da je "u ovoj operaciji život izgubio potpukovnik Mihajlo V. iz Kragujevca, čiji je Orao pogođen protiv avionskom raketom, ispaljenom sa zemlje, u povratku".

Autor teksta Slobodan Damjanović čudi se što ovoj priči, koju je on otkrio svojim kanalima, nije data veća medijska pozornost, te kaže:

"Ne razumem kako nikom nije bilo čudno što su raketirali tri dana uzastopce Užice i njegovu okolinu, i na Ponikve srušili preko 80 projektila..."

O odmazdi je "reč". Zar ne?

F. Alispahić

RASKRŠĆA: ANDRIĆ I MI

Cijeniti književno djelo po etničkim kriterijima podjednako je neprimjereno kao cijeliti etnos po njegovom mjestu u nekom književnom djelu

Tuzlanski "Preporod" podnio je nadležnoj općinskoj komisiji zahtjev za promjenom naziva ulice koja nosi ime bosanskohercegovačkog nobelovca Ive Andrića. Tekst obrazloženja ovog zahtjeva bogato je argumentiran, i nastoji opravdati tezu da je Ivo Andrić u svojim djelima bosanske Muslimane prikazao u negativnom svjetlu.

Pored ove vrste argumenata, "Preporod" još tretira i momente iz Andrićeve političke biografije, odnosno njegov angažman na planu etničkog inženjeringa i prekrajanja granica Albanije, sa ciljem iseljavanja Albanaca islamske vjere u Tursku. U zahtjevu se, između ostalog, kaže: "Ne otkrivamo nikakvu novost da su - Njegošev "Gorski vijenac" i Andrićeva djela uzeti kao jedan od ideoloških osnova projekta "Velika Srbija".

Tuzlanski "Preporod" decidno inzistira na promjeni naziva ulice koja nosi ime Ive Andrića, jer smatra da to iritira Tuzlake, odnosno grad u kome tradicionalno živi bošnjačka apsolutna većina.

U okviru kakvim se bavi, "Preporodov" zahtjev ima argumentirano utemeljenje. No, za promjenu naziva ulice Ive Andrića u obzir bi se morali uzeti i okviri koji se ne baziraju samo na iritiranju bošnjačke većine u Tuzli. Javno se odreći Nobelovca, i jednog od najboljih pisaca rođenih u BiH, krupan je zalogaj, za izrigati. "Preporodov" aspekt, koliko god bio motiviran iskrenim etnoljubljem, nedovoljan je za takav luksuz.

Značaj umjetnika se nigdje, osim u primitivnim zajednicama, ne utvrđuje njegovom političkom težinom. U društvu koje makar i deklarativno teži multikulturalnosti, nezamislivo je u ime afiniteta jednog konstituenta nametati mišljenje cjeline. U kontekstu Tuzle, pa i Bosne i Hercegovine, značaj i značenje Ive Andrića se ne iscrpljuje samo njegovom pročitanoj netrpeljivošću prema bosanskim Muslimanima. Iako bi se, bez obzira na obimnu i zatemeljenu studiju prof. dr. Muhsina Rizvića (Bosanski Muslimani u Andrićevu svijetu), dalo i o tome raspravljati. Naročito s aspekta poetike umjetnosti, koja djelo ne tretira isključivošću žargona povijesno-političkih i inih efemernih nanosa.

Čak i kad bismo uvažili takvo valoriziranje Andrićeve djela, zaustavili bi se na vremenu u kojem je pisac stvarao, i u kojemu bosanski Muslimani nisu ni u nacionalnom, ni u kulturno-obrazovnom smislu bili ono što su danas.

U prvoj polovini 20. stoljeća Andrić, nije mogao vidjeti ono čega nema. Njegova vizija bosanskih Muslimana, pa makar je danas čitali i kao netrpeljivost, bila je određena i političkom i svakom drugom, u biti inferiornom pozicijom ovog naroda u tadašnjoj državnoj zajednici. Andrić, vjerojatno, nije pretpostavljao emancipaciju bošnjačkog naroda; pa i da jest, teško bi odolilo takvom motivskom živopisu, tom

(umirućem?) egzotičnom svijetu koji u dominantni kršćanskog okruženja piscu otvara prostor za raspev mašte.

Iz aktualne revalorizacije Andrićeva mjesta proizilazi da je, ovaj pisac iskoristio književnost kako bi upakirao svoju mržnju prema bosanskim Muslimanima. Andrića svode na aktualni etnofobični obrazac, i ne postoji ništa po čemu bi ovaj pisac mogao biti značajan za bošnjačko i bosansko društvo. Pojednostavljeno rečeno, on je mrzitelj Bošnjaka, jer ih, kako navodi tuzlanski "Preporod", prikazuje kao siledžije, kabadahije, pijanice, ubojice...

Bošnjaci i Andrić bi mogli imati dodirnih interesnih točaka tek ukoliko ne budu uprtljani u bitak jedno drugom. Ako će Andrićevo djelo biti u budućnosti učeno kao opus mržnje prema Bošnjacima, to više nije Andrić. Ako će Bošnjaci progoniti umjetnost koja nije u službi naci-

onalnog narcizma, onda to više nisu Bošnjaci koji bi mogli participirati u suvremenim kulturnim komunikacijama.

Gdje bi onda trebale biti te dodirne točke? Prvotno u spoznaji da nikakvo brisanje ulice sa imenom Ive Andrića ne može izbrisati Ivu Andrića. Njegovo rođenje, život i opus neraskidivo su vezani za Bosnu i Hercegovinu, i to se, jednostavno, ne da promijeniti.

Svaki pokušaj je uzaludan, čak i groteskan. Valjano umjetničko djelo nadrasla vrijeme, i Bošnjaci svoj odnos prema Andriću mogu graditi tek racionalističkim uklapanjem svojih interesa u prostor koji preostaje.

Što "preostaje"? Zdravom logikom - sve. Čast da je u Bosni rođen prvi Nobelovac južnoslavenskih prostora. Čast da su njegova djela tematsko-motivski vezana za Bosnu i Bošnjake. Čast da i životom i opusom pripada baš ovdje.

Gdje, onda, u ovo častovanje smjestiti Andrićevu mržnju prema bosanskim Muslimanima? Distanciranje bošnjačke nacije od narcizma i objektiviziranje svojih povijesno-razvojnih kvaliteta, omogućilo i preimenovanje sadašnjeg fokusa. Andrićeva mržnja i netrpeljivost, u oba konteksta, mogla bi biti ilustrativnom slikom prošlosti koju je iluzorno i nekorisno zaboravljati: do druge polovice 20. stoljeća, pa čak i do deceniju unazad, bosanski Muslimani su čitani kao inferiorum ovih prostora; kao takvi, za razliku od nacionalno (dakle, politički) određenih susjeda, bili su podatnim motivom književnog oblikovanja.

U vremenu u kome je stvarao, Andrić nije imao nikakvog racionalnog razloga da odoli izazovu; neodređeni prostor bosanskih

Muslimana otvarao mu je mogućnost da povijesni kontekst prilagođava svojoj književnoj viziji svijeta i odnosa u njemu. Neukost, iracionalizam, strast, nemoral, siledžijstvo... - Andrić smiješta u svijet bosanskih Muslimana, u kolektivitet frustriran identitetom i ugrožen posljedicama povijesnih mijena.

U odnosu na blisku stvarnosnu reaktualizaciju ovih pitanja, valjalo bi ponovno pročitati Andrića, a ne samo napreskok izvrsnu studiju prof. Rizvića, koja ne dovodi u pitanje Andrićev književni značaj; to bi revalorizatorima Andrićeva prisustva omogućilo potrebnu distancu od kulturne "šabanologije", odnosno viđenja Ive Andrića očima i snovima slavnog Murata Šabanovića, onog što se pred rat potukao sa bistom Nobelovca - davatelja u Višegradu.

Fatmir Alispahić

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

Muhamed Lugavić, glavni tuzlanski imam

"Moja Bosna - kula od ljudi"

Muhamed Lugavić, glavni tuzlanski imam (efendi / turska riječ - gospodin; pokrovitelj; titula učenih ljudi i činovnika u Turskoj), čovjek je koji svojim manirima i nastupom širi optimizam, ljubav, dobrotu...! Od 1972. godine Muhamed Lugavić, nalazi se na položaju glavnog tuzlanskog imama. U Bagdadu je završio Filozofski fakultet - šerijatsko pravo i arapsku književnost. Rođen je 1946. godine u Omazićima, kod Banovića, gdje je završio četvororazrednu osnovnu školu, a zatim osmorazrednu Gazihusrefbegovu medresu u Sarajevu. Službovao kao imam u Vlasenici i Tuzli, a studirao u Bagdadu između 1968. i 1972. godine, iako je uobičajeno petogodišnje studiranje. Nije nam htio reći (zbog skromnosti - op. N. I.) kojom ocjenom.

Gospodine Lugaviću, po onome što ste, tko ste i kakvi ste, jedan ste od rijetkih ljudi kojem će svi naši čitatelji vjerovati - pa prokomentirajte ovo naše, teško, tužno i ružno ratno vrijeme!

- Već ste ga sami prokomentirali. Hvala Vam što tako o meni mislite, a teško je prihvatiti da će mi svi čitaoci vjerovati. Ako od mene tražite političke komentare, ocjene i procjene, reći ću da se nikada, pa ni sada, nisam puštao u političke vode. Mogu reći samo to da mi je uspostavljanje mostova među ljudima opsesija, a u tom cilju doslovce bih dozvolio da preko mene prelaze, ako bi tako uspostavili dobre odnose - ljudi sa ljudima.

Mnogi Tuzlaci i ne samo Tuzlaci, odavno su Vas vidjeli na funkciji muftije tuzlanskog, ako ne ranije, a ono u ovom aktualnom mandatu.

- Opet Vi u politiku. Vjera i vjernici su mi najuzvišeniji, a kada je riječ o mom izboru za muftiju mislim da nije vrijeme, uslovi ni prostor da ja budem na čelu muftijstva. Ovo su vremena kada ova funkcija traži i mnogo toga više, a ja nisam čovjek za politiku, političke vode i igre.

Bez obzira na to što zaobilazite politiku i političke ocjene, budite ljubazni pa prokomentirajte međunacionalne odnose na ovim našim prostorima.

- Radije ću komentirati odnose među vjernicima. Pravi muslimani, katolici i pravoslavci - pravi vjernici - nikada se nisu sukobljavali, tvrdim nisu ni sada u sukobu i nikada neće biti u sukobu. To im vjera ne dozvoljava.

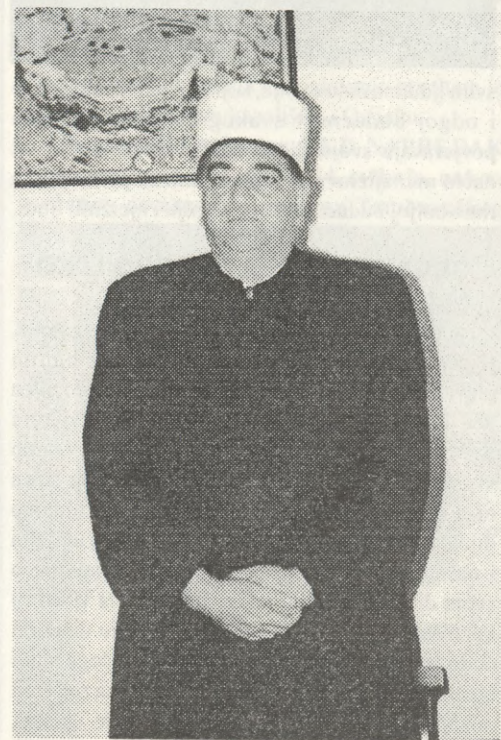
Minuli rat su izazvali neljudi, bez obzira na to koliko se ogrću vjerskim odorama i zaklanjaju iza vjere. Tri, čak i više vjera, mogu postojati jedna uz drugu, jedna s drugom i stvoritelju ljudi učiniti milost, svojim bogatstvom različitosti. U svojoj vjeri i u odnosu s ljudima, imao sam i imam svoju Bosnu, a ta Bosna je kula od ljudi. Jest da je ta kula poljuljana, ali nije i neće biti srušena. Kao i država Bosna (Bosna i Hercegovina), bit će obnovljena, bit će i ljepša i stamenija no što je bila.

Dosta je nejasnoća i nesporeda o vjeri i oko vjere. Posebno o prakticiranju vjere u oružanim formacijama, o vjeronauku u školama. Kako Vi na to gledate?

- Za prakticiranje vjerskih obreda treba imati preduvjete. Islamski propisi za obavljanje vjerskih dužnosti podrazumijevaju čisto tijelo, odijelo i

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

Uspostavljanje mostova među ljudima mi je opsesija, a u tom cilju doslovce bih dozvolio da preko mene prelaze, ako bi tako uspostavili dobre međuljudske odnose. Svoje voljeti, a druge poštovati morala bi biti deviza života među ljudima - ističe Muhamed Lugavić - glavni tuzlanski imam

prostor. Za vjeronauk u školama moraju postojati pravila i uvjeti. U našim be-ha prilikama, pa i šire, kroz školovanje bi trebalo steći stav prema vjeri. Da bi mladi ljudi mogli imati ispravan stav o vjeri treba ih tome učiti, ali ne kroz upražnjavanje molitava, nego kroz proučavanje historije, kulture, sociologije religija. Ispoljavanje vjere je intima vjernika i te obrede treba obavljati u primjerenim prostorima.

Svatko ima pravo na vjeru i na nevjeru i nitko nikoga ne smije tjerati niti mu u izboru smetati. Svemoguć Allah dž.š. u Kur'anu kaže: "U vjeri nema sile". A to znači vjera treba biti odvojena od države.

Čuju se komentari o dvije vjerske struje u Islamu na području Bosne i Hercegovine - s jedne strane o tvrdj teheranskoj i s druge strane o umjerenj bagdadskoj struji!

- I u tim komentarima riječ je o neznanju, improvizacijama i politizaciji. U Islamu, kao jedinstvenoj religiji, a koja ima svoje izvore u svetim knjigama: "Kur'anu" i "Hadisu", postoje, pojednostavljeno da kažem, četiri mezheba - pravca: hanefijski - kod nas u BiH; malikijski;

hambelijski i šafijski. Međutim, ne radi se o razlikama u tvrdoći i mekoći, ekstremizmu i umjerenosti, nego o razlikama u nijansama.

U zadnje vrijeme vjera je preplavila TV ekrane, radio-programe, novinske stranice. Ima li tu prejerivanja ili je to za nas novitet na koji nismo navikli?

- Ima tu svega pomalo. Slažem se s onima koji tvrde da je vjera izgubila od svoje intime i mističnosti, onog trenutka kada su kamere ušle u crkve i džamije i počele snimati molitve, pa se to servira kao i svaka druga manifestacija. Nema ništa protiv učenja o vjeri i o vjerama u mas-medijima, ali i za to se moraju stvoriti preduvjete, mora se ujednačiti odnos prema svim vjerama i vjernicima na ovim našim prostorima. Ako su televizijske i radio-stanice, primjera radi, tijekom Ramazana svakodnevno obavještavali svoje gledaoce i slušaoce o početku iftara i emitirali razne emisije o Islamu, što mi je drago, onda je trebalo snimati i emitirati reportaže i druge priloge o pokladama korizmi itd. u katolicizmu i pravoslavlju. Eto, obratite pozornost, nakon Ramazana i Barjama rijetke su emisije i o Islamu. I to je slika naših lutanja, nesnalaženja i ne imanja uvjeta, pa na kraju krajeva našeg neznanja i neumjerenosti. No uz Allahovu pomoć sve će to proći!

Nejasnoća i nesporeda ima i s pozdravima, odnosno sa SELAMOM!

- Selam je islamski pozdrav, i preporučujem ga svim svojim vjernicima, a svaki pozdrav je komunikacija među ljudima i trebao bi da znači pokazivanje dobre volje. Međutim, pozdrav sam za sebe nije vjerska identifikacija. U Bosni su nam nejasnoća i nesporeda sa SELAMOM i oko SELAMA, uvjetno rečeno, logični zbog stanja u kome se nalazimo. Primjera radi, u arapskom svijetu to je univerzalni pozdrav, jer drugog nema. Samo nitko nikome i nikada ne smije ni osporavati ni nametati pozdrav. Pogotovu u našoj Bosni, jer naš je usud da zajedno živimo - muslimani, pravoslavci i katolici - Bošnjaci, Srbi i Hrvati i svi ljudi dobre volje.

Različita su mišljenja i stavovi o bosanskom jeziku. Kakva su Vaša viđenja?

- Jezik je živa materija. Neke riječi, tudice, odavno su se odomaćile i u svakodnevnom govoru i u književnosti. Te odomaćene riječi rijetko kome smetaju. Kao i mnogo toga drugog i jezik je ispolitiziran i to izaziva različita mišljenja i stavove.

Nikola J. Ivanović

ŠTO I TKO JE IMAM?

Imam je vjerski službenik (obvezno muškarac), koji obavlja imamsko - hatibsko - muallimske poslove.

Imamski poslovi - klanjanje pet vakata namaza, teravije, bajrami.

Hatibske obveze i dženez - predavanja (hutba) petkom i za Bajram.

Muallimski zadaci - učenje o vjeri, mektebi.

Glavni imam - koordinator poslova među imamima i džematima u jednom Odboru Islamske zajednice.

PROGRAMSKA ORIJENTACIJA PREMA EUROPI

(Nastavak iz prošlog broja)

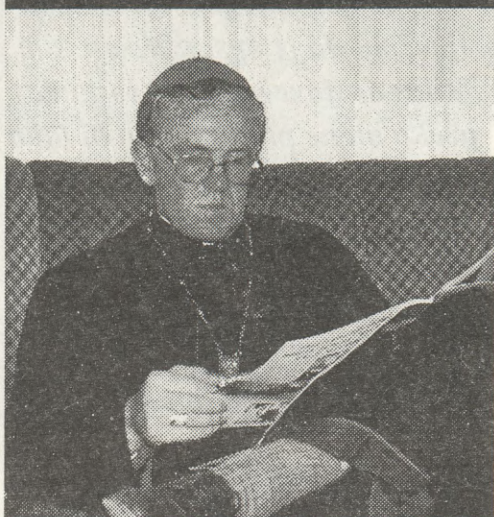
Svojom programskom orijentacijom prema Europi naše školstvo u duhu opće ljudskih vrednota i moralnih normi, pored svih dostignuća tehnologije i pedagoških pomagala, ne prestaje podvlačiti nezamjenjivu ulogu učitelja. S tom nakanom u nastavnom planu i programu želimo sve više naglašavati tri jake oblasti: klasiku (latinski i grčki u gimnazijama), žive europske jezike (engleski od prvog razreda pučke škole te njemački ili francuski od petog razreda) i informatiku. Time želimo naše dake, buduće građane ove zemlje, osposobiti da razumiju korijene kulturne humanističke baštine ovog dijela Europe. Živi jezici će im pomoći da kao djeca dvadeset i prvog stoljeća komuniciraju sa svijetom. Umijeće informatike će im otvoriti suvremene puteve stjecanja znanja i spoznaja. To je najkraći put kojim će se naše školstvo, ne samo formalno nego stvarno, uključiti u sustav europskog katoličkog školstva. Iстина, katoličke škole u Bosni i Hercegovini su 25. travnja 1997. na Generalnoj skupštini primljene u lanac katoličkih škola Europe. To im je svojevrsno jamstvo da se o njihovom statusu i pravima u ovoj zemlji neće moći odlučivati bez posljedica. Sve je očitiije da ova država neće moći u europske integracije bez slobodnog i ravnopravnog školstva.

Svojim odnosom prema katoličkim školama odgovorni u ovoj zemlji nedvojbeno pokazuju da to ne shvaćaju i ne prihvaćaju. Sve što smo do sada na tom planu ostvarili, dobili smo u obliku milosti a ne našeg prava i mogućnosti da ravnopravno sudjelujemo u ponudi kvalitetnijeg školstva u ovoj zemlji.

Drugi vatikanski sabor "uveliko potiče pastire Crkve i sve vjernike da pomažu katoličke škole ne bojeći se nikakvih žrtava... te da se posebno zauzmu za siromašne, za one koji su lišeni obiteljske ljubavi i oslona ili su daleko od milosti vjere" i nastavlja "Crkva gaji posebne simpatije prema onim katoličkim školama, osobito na teritoriju mladih Crkva koje pohađaju i učenici nekatalici". (GE, 9) Ovaj nauk Crkve sve više se pretvara u ideal koji zdušno promiču kako Europski odbor, kojeg smo kako rekoh već punopravni član, tako i Međunarodni ured za katoličko školstvo, u čije se članstvo nadamo uskoro biti primljeni, podvlačeći sve učestalije da preko njih Crkva želi služiti svima. Svjesna činjenice pluralizma društva i svijeta kojemu je poslana i u kojem živi ona zastupa pravo roditelja "da mogu u svim školama svojoj djeci osigurati odgoj usklađen s njihovim moralnim i vjerskim načelima" (GE, 7). Takav govor ne bi bio vjerodostojan ako u vlastitim školama ne bi promicala isto načelo.

Tako se tradicija multietničnosti naših škola sa svršetka prošlog stoljeća potvrđuje i poprima novi smisao kušajući odgovoriti nimalo bezazlenim izazovima. Mi nemamo potrebe kriti i ne smatramo nikakvom nepravdom da katoličkim školama želimo služiti najprije svome narodu. Duboko smo, međutim, svjesni da mu jedino ispravno služimo ako ga ne čupamo iz ove zemlje u koju se tako duboko urastao. U to služenje spada i odbijanje napasti da ga ograđujemo i izoliramo od drugih. Sve nam to jasno govori da naše škole mogu u ovoj zemlji služiti hrvatskom narodu samo ako služe

Piše: Msgr. dr. Pero Sudar, pomoćnik biskupa Vrhbosanskog, promicatelj katoličkog školstva

svim ljudima dobre volje, koji uvjereni da su znanje i odgoj budućnost svakog čovjeka i naroda povjeravaju svoju djecu našim školama. Na taj način mi najizravnije služimo miru i pomirenju a time boljoj budućnosti ove zemlje i njezinih ljudi.

ODGAJATI NIKADA NIJE BILO LAKO

Odgajati nikada nije bilo lako. Danas pogotovo. Djeca i mladi danas u škole dolaze s punim glavicama i glavama. Njih su što televizija što ulica već dobro "odgojile". Stoga su mnogi uvjereni da im znanje i odgoj i ne trebaju. Njima treba samo svjedodžba da su školu završili od takvog stava nisu daleko ni mnogi roditelji. Dapače, njihovo dijete je pametnije i sposobnije i od samih učitelja i nastavnika. A ako u pojedinim slučajevima o svom djetetu drukčije misle, jer su to na vlastitoj koži već iskusili, onda od škole očekuju da učini čudo, tj. savršeno uspije u onome od čega sami bježe. A kad se radi o katoličkim školama roditelji misle da im je, nakon što uspiju dijete upisati, jedina zadaća paziti da se s njim ne bi prestrogo postupalo i previše tražilo. A tko će i kako takvu djecu s takvim roditeljima poučavati i odgajati? Međutim, to nije i još dugo neće biti naša najveća zapreka na putu želje da katoličke škole dospiju do kvaliteta bez koje nemaju svoje svrhe. Teškoće s kvalitetnim i motiviranim nastavnim kadrom nisu od onih na koje nailazimo u nesposobnosti i nespornosti đaka i roditelja da prihvate kriterije bez kojih nema i ne može biti rezultata a to znači ljudi i stručnjaka kakvi ovoj zemlji trebaju više od svega. Znatna brojka nastavnog osoblja, koje nam je na raspolaganju, i sama je odgajana i poučavana od onih koji su taj posao radili samo "za plaću". K tome i sami su kraće ili dulje vrijeme tako radili. I nisu krivi. Takvo je bilo opće ozračje. Ako je netko pokušao ozbiljno prilaziti poslu pa uz temeljitu pouku nastojao i odgajati, brzo bi postajao žrtvom vlastitih ideala. K tome živimo u vremenu koje je snažno obilježeno općom nesigurnošću i izgubljenošću.

U sveopćem meteu svatko traži sebe i sve oko sebe pokušava na razne načine podrediti sebi. Tako nije moguće ni voditi ni pratiti druge. A odgajati znači baš to: i voditi i pratiti. Iako se većina naših

nastavnika trudi svojski zalagati i taj teški posao obavljati i kao osobno poslanje, a to znači s ljubavlju i svješću sudjelovati u projektu koji nadilazi osobne interese, trebat će nam puno vremena i upornog nastojanja da dođemo do nastavnog kadra po mjeri škola kakve nam trebaju. Kad se ovim i drugim teškoćama, u čiju raščlambu na ovom mjestu nije moguće podrobnije ulaziti, pridoda javno mnijenje kojemu ove škole, koliko god u danim okolnostima i uvjetima mogle biti primjerene i uspješne, smetaju jer mu smetaju vrednote koje promiču i sve za što se zauzimaju, može se samo naslutiti trnovit put kojim smo se uputili. Crkvi nije dopušteno birati između biti i ne biti, između dobra i zla, između poslanja i izdaje. Njoj su životi i dobrote sve što ovo dvojice promiču zadani.

Kako su i škole jedna od vidljivih kameniča u mozaiku našega života i način ostvarenja našeg poslanja i same su nam zadane te time postale naše pravo i naša obveza. U ostvarenju tog prava trebat će nam puno mudrosti i hrabrosti, a u ispunjenju obveze puno umješnosti i ustrajnosti. Put kojim su ova Crkva, hrvatski puk i svi ljudi ove zemlje hodili u prošlosti daju jasno razabrati da su katoličke škole realnost koja obvezuje a njihovo postojanje i oko (1.800) 2.300 đaka koji ih pohađaju, kao i rezultati koje postižu u uvjetima kojima smo se našli, već veliko ohrabrenje.

Kraj

BILI SMO U BIZOVAČKIM TOPLICAMA

Pred katedralom u Đakovu

U organizaciji Nove hrvatske inicijative, posebno profesora Ivica Ivanića, predsjednika i g. Dragice Popov, organizirano je turističko putovanje: Tuzla - Đakovo - Bizovačke Toplice - Tuzla. Na put je krenulo četrdesetak putnika, od toga 20 učenika Opće gimnazije Katoličkog školskog centra u Tuzli (razrednik prof. Ivanić!).

U Đakovu su putnici sudjelovali u misnom slavlju u Katedrali i razgledali Đakovo. Posjetili su ergelu konja lipicanera i lijepo se proveli u Bizovačkim Toplicama.

HG

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

HRVATSKO ŠKOLSTVO U MADŽARSKOJ

BEZ NJEGA SI BEZ IMENA, UR. STIPAN BLAŽETIN, IZD. HRVATSKI GLASNIK, BUDIMPEŠTA 1998., STR. 114

Malo se gdje u hrvatskoj dijaspori posvećuje toliko pozornosti hrvatskome jeziku kao u Madžarskoj. Naši sunarodnjaci u toj zemlji u potpunosti su svjesni činjenice da će se teško oduprijeti asimilaciji bez očuvanja vlastitoga jezika, a također i činjenice da je za ostvaraj toga cilja od iznimne važnosti nastava hrvatskoga jezika, odnosno nastava na hrvatskom jeziku. Zato novoobjavljena knjiga, u kojoj je izložen nacrt programa i sustava odgoja i obrazovanja Zemaljske samouprave Hrvata u Madžarskoj, nosi naslov **Bez njega si bez imena**.

Riječ je zapravo o jednom od završnih stihova posljednje, tj. devete kitice Preradovićeve pjesme Rodu o jeziku. Izborom toga imena, madžarski su Hrvati željeli naglasiti da su, poput pjesnika Petra Preradovića, **svjesni da bez hrvatskoga jezika nema ni hrvatske nacionalne samosvojnosti**. U Madžarskoj se razlikuju dva temeljna modela nastave hrvatskoga jezika. Prema prvome se sva nastava odvija na hrvatskom jeziku, osim nastave madžarskog jezika i književnosti, a prema drugome se 50% nastave odvija na hrvatskom, a 50% na madžarskom jeziku. Za svaku se županiju u kojoj žive Hrvati predlaže po jedna osnovna škola koja će biti temeljna ustanova za promicanje hrvatskoga školstva na području kojemu pripada.

Usto je izrađen program usavršavanja hrvatskih prosvjetnih djelatnika. Naime sve do ustanovljenja samostalne Republike Hrvatske, nastava hrvatskoga jezika u Madžarskoj odvijala se u čvrstim "srpskohrvatskim" okvirima. Zato je, kao i u matičnoj domovini, bilo potrebno izraditi nove nastavne programe.

Na temelju istraživanja izvršenih 1998. godine, utvrđeno je da približno 3.500 mladih madžarskih Hrvata, u dobi od osnovne škole do diplomana na sveučilištima, uči hrvatski jezik i književnost. Hrvatski se u Madžarskoj uči u 35 dječijih vrtića, u 41 osnovnoj školi, u dvije srednje škole te na pet visokih ili viših škola, a stanovit se broj madžarskih Hrvata školuje i u Zagrebu. Zanimljivost školskog sustava u Madžarskoj predstavlja predmet nazvan narodopis. Taj je predmet obvezatan u hrvatskim školama, a gradivom obuhvaća temeljna znanja iz kulture, povijesti, tradicije i sadašnjosti hrvatske nacionalne manjine u Madžarskoj, ali i matičnoga naroda u Hrvatskoj. Uz književni jezik, posebna se pozornost posvećuje dijalektima, likovnoj i filmskoj umjetnosti, glazbenoj i plesnoj kulturi te običajima općenito, a posebice pučkim običajima vezanim uz pojedine katoličke blagdane. Popis školske lektire također je zadivljujući.

Kad je riječ o hrvatskom školstvu u Madžarskoj, nezaobilazno je ime Stipana Blažetina koji već više desetljeća ustrajno promiče hrvatsko školstvo u Madžarskoj, dajući značajan prinos toj djelatnosti ne samo u teoriji nego i u praksi.

Sanja Vulić, MATICA

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

TAMBURAŠKI ORKESTAR HKD NAPREDAK TUZLA NA XXII. FESTIVALU HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE U OSIJEKU

XXII. festival hrvatske tamburaške glazbe održan je u Osijeku od 18. do 20. svibnja 1999. godine uz sudjelovanje 30 tamburaških orkestrara, koji su se natjecali sa seniorskim, juniorskim i dječjim sastavima.

Festival se održavao u slijedećim dvoranama: Dječje kazalište u Osijeku, Hotel "Dvorac" u Iloku, Kino-dvorana Beli Manastir, Kino-dvorana Centra za kulturu Đakovo, Dvorana kina - ljetna pozornica Valpovo.

Svečanost otvaranja i proglašenje rezultata je obavljena u Dječjem kazalištu u Osijeku.

Tamburaški orkestar HKD NAPREDAK Tuzla nastupao je u petak, 14. svibnja, nakon svečanog otvaranja i nastupa Tamburaškog

STD "Pajo Kolarić", Osijek, KUD "Koprivnica", Koprivnica, a brončanu plaketu HKD "NAPREDAK" Tuzla. Srebrna plaketa nije dodijeljena.

Na proglašenju rezultata bili su nazočni iz Tuzle gospoda: Davorin Zagorščak, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Tuzli i Juraj Novosel, glavni tajnik HKD Napredak i glavni i odgovorni urednik Hrvatskog Glasnika. Tamburaše su pratili i učenici Opće gimnazije KŠC iz Tuzle, gospoda: fra Martin Antunović, dopredsjednik Napretka, dr. Srećko Tunjić, glavni tajnik Društva Hrvatski dom, Juraj Novosel, glavni tajnik Napretka i Ivica Ivanić, profesor Opće Gimnazije.

Tamburaški orkestar HKD NAPREDAK - Tuzla

orkestra STD "Pajo Kolarić", Osijek, u seniorskoj konkurenciji, pod ravnanjem gospodina Vinka Dobrinica sa slijedećim pozicijama:

1. VEDRA UVERTIRA Josip Stojanović
2. ELEGIJA I PLES (praižvedba) Julije Njikoš
3. ZVUCI SA CESARGRADA opus 314 broj 2 Josip Canić
4. NA TE MISLIM KADA ZORA SVIĆE Arr. Julije Njikoš vokalni solist - Ana Mazić

Proglašenje rezultata je obavljeno na svečanosti 20. svibnja 1999. godine.

Poredak nagrađenih seniorskih tamburaških orkestrara bio je slijedeći: Zlatnu plaketu su dobili:

Na putu za Osijek posjetili su Đakovo, razgledali Katedralu, zatim se dobro proveli u Bizovačkim toplicama. Učenici Gimnazije su bili prisutni na Festivalu i dali veliku potporu tamburašima.

Ovdje treba spomenuti i slijedeće nastupe Tamburaškog orkestra:

- Sudjelovanje na zatvaranju privrednog sajma PROMO '99. u Kristalnoj dvorani Hotela Tuzla, 10. travnja 1999.,

- Cjelovečernji koncert u Zagrebu u povodu održavanja Kantonalnih dana Tuzle u Zagrebu, 7. svibnja 1999.,

- Nastup na otvorenju izložbe slika u oratoriju Samostana 9. svibnja 1999.,

- Sudjelovanje na obilježavanju VII. obljetnice 108. HVO brigade u Općini Ravne-Brčko.

MANIFESTACIJA SURADNJE I PRIJATELJSTVA

U organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa TK obavljeno gospodarsko i kulturno predstavljanje Kantona u Zagrebu. U okviru predstavljanja obavljena promocija HKD "Napredak" Tuzla, a veoma uspješan nastup ostvario i Hrvatski teatar Soli s Husina.

Hrvatski Glasnik oduševio zagrepčane

Prvi tjedan mjeseca svibnja 1999. godine ostao je zapamćen po "iznuđenoj" rekonstrukciji Vlade TK ali i po izvanrednom gospodarskom i kulturnom predstavljanju Kantona u Zagrebu.

Na inicijativu Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske i odgovarajućeg programa kojeg je usvojila Vlada TK, u vremenu od 03. do 18. svibnja, u Zagrebu je održana manifestacija "Predstavljanje Tuzlanskog kantona u Republici Hrvatskoj". Organizator i realizator svih aktivnosti bilo je Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa, a kompletna aktivnost povjerena je ministru Zdenku Tadiću i pomoćniku ministra Mevludinu Hajdarhodžiću.

Projekt koji je, prvobitno, bio zamišljen kao jednonacionalno predstavljanje Bošnjačkoj zajednici, značajno je promijenjen i osmišljen kao program gospodarske i kulturne multietničke i multikulturne ponude gradu Zagrebu, Zagrebačkoj županiji i široj hrvatskoj javnosti. U pripremi manifestacije konsultirane su sve relevantne institucije obje države, a poseban doprinos dao je generalni konzul RH u Tuzli gospodin Davorin Zagorščak.

Manifestacija je započela susretom premijera TK gospodina Hazima Vikala i suradnika s predsjednikom Gospodarske komore Republike Hrvatske gospodinom Nadanom Vidoševićem.

Najvažniji dio Manifestacije, izlaganje premijera TK na temu "Tuzlanski kanton danas i razvojne perspektive", okupio je više stotina gospodarstvenika i drugih uglednih gostiju. Izlaganju su bili nazočni veleposlanik BiH u RH dr. Hasan Muratović, generalni konzul RH u Tuzli gospodin Davorin Zagorščak, predsjednik Bošnjačke nacionalne zajednice u Hrvatskoj prof. dr. Muradif Kulenović i mnoga druga poznata imena.

Nažalost, zbog potrebe rekonstrukcije Vlade TK, izostao je susret župana TK dr. Tarika Arapčića i Zagrebačke županije gospodina Branimira Pasečkog.

Kulturnu ponudu počelo je Narodno kazalište iz Tuzle s dvije predstave. U Zagrebačkom kazalištu Kerempuh izvedene su predstave "Lejla" poznatog hrvatskog i bosansko-hercegovačkog autora

Ahmeda Muratbegovića i "Hamdibeg" nastalu po pripovjetcu dr. Harisa Silajdžića. Ovacije koje je prepuno gledalište uputilo akterima predstava potvrdili su opravdanost dolaska u Zagreb. Predstave su pobudile veliki interes u Zagrebu i među gostima su primjećena viđenja imena iz kazališnog života kao i velik broj uglednih gostiju iz kulture, politike i drugih djelatnosti: kopredsjedavajući Vijeća ministara dr. Haris Silajdžić, veleposlanik dr. Hasan Muratović, konzul Davorin Zagorščak, dr. Muradif Kulenović, Stipe Mesić, dr. Vlado Gotovac, Ivica Vidović, Hanka Paldum i mnogi drugi.

U okviru Manifestacije upriličen je i nastup HKD "Napredak" iz Tuzle koji se zagrebačkoj publici predstavio promocijom glasila "Hrvatski Glasnik" i koncertom Velikog tamburaškog orkestra. Promociju "Hrvatskog Glasnika", svojevrsnog kroničara svega onoga što se na prostorima "Soli" događalo od prvog broja 1992. godine, obavio je njego glavni i odgovorni urednik gospodin Juraj Novosel.

Tuzlaci u Mariji Bistrici

Tamburaški orkestar sa svojim vodstvom nakon sudjelovanja na Kantonalnim danima u Zagrebu, u subotu, 8. svibnja 1999. godine posjetio je NACIONALNO SVETIŠTE MAJKE BOŽJE BISTRICKE, gdje ih je primio ljubazni domaćin prečasni msgr. LOVRO CINDORI, župnik i upravitelj Svetišta, te upoznao sa Svetištem a Tuzlaci su razgledali Svetište na otvorenom, crkvu i Kalvariju. Bili su oduševljeni prijemom i Svetištem u Mariji Bistrici. Zahvaljuju se msgr. Lovru Cindoriju na srdačnom prijemu.

Nastup i program koji su izveli tamburaški Velikog tamburaškog orkestra pod vodstvom maestra Vinka Dobrinčića, bio je poseban doživljaj. Otpjevavši nekoliko pučkih i crkvenih pjesama Ana Mazić, je svojim pjevanjem i izgledom oduševila goste koji su zajedno s njom zapjevali.

Pored dominira gospodina Zdenka Tadića koji je u ime organizatora predstavio izvođače, nazočnima se obratio i stari prijatelj nekadašnji konzul RH u Tuzli, a sada tajnik državnog sabora RH gospodin Krešimir Alerić.

Napretkove je pozdravio i prof. dr. Muradif Kulenović kojemu je predsjednik HKD "Napredak" Tuzla mr. Miroslav Petrović za uspomenu poklonio godišnjak "Hrvatskog Glasnika".

Nastup Hrvatskog teatra "Soli" s Husina, očekivan je s posebnim nestrpljenjem. Među brojnim gostima bio je i hrvatski dramaturg, gospodin Miro Gavran, autor predstave "Muž moje žene" kojom se teatar predstavio zagrebačkoj publici. Predstava je izvedena u Kazalištu mala scena na Medveščaku. Izvanredno djelo, režija i briljantan nastup Vlade i Milice Kerošević, Nenada Tomića oduševili su prepuno gledalište. Autor Miro Gavran visoko je ocijenio husinsku realizaciju svoje komedije.

Prof. dr. Muradif Kulenović

Zadnji dan kazališne ponude ostavljen je za koproducijski projekt BKC Tuzla, Hrvatskog teatra "Soli" i Gradskog kazališta Živinice. U "Kerempuhu" pred prepunim gledalištem zagrebačkoj publici odigrana je "Posljednja ljubav Hasana Kaimije" Deriša Sušića, a u režiji Vlade Keroševića. Prijem publike je bio fantastičan!

U završnom dijelu Manifestacije napravljena je "Izložba produkcije izdavačkih kuća TK u vremenu 1992. - 1999. godina" i promocija knjige "Sihirbaz", tuzlanskog književnika Nijaza Alispahića. Odaziv i komentari su kao i na svim ostalim dijelovima Manifestacije.

Na temelju svega onog što se događalo u okviru Manifestacije može se zaključiti da je ona prihvaćena na obostrano zadovoljstvo.

Susret premijera TK i predsjednika Gospodarske komore RH i usuglašenost mišljenja otvara nove perspektive za poboljšanje postojeće gospodarske suradnje između TK i RH i šire, a izlaganje premijera TK, pred nekoliko stotina gospodarstvenika dalo je odgovor na mnoga pitanja i pojačalo interes za ulaganje privatnog kapitala iz RH u TK.

Kulturna kazališna i izdavačka punuda te izvanredan odaziv i prijem kod publike i hrvatske javnosti, podigli su ugled naših kulturnih institucija i radnika pa tako otvorili mogućnost intenzivnije suradnje na novim projektima u obostranom interesu. Nastup kazališnih radnika na sceni u Zagrebu i izvanredan prijem kod publike značajno je iskustvo i motivacija za nove projekte i dostignuća.

Na kraju nije moguće, a ne konstatirati da su Vlada i Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa TK s manifestacijom "Predstavljanje Tuzlanskog kantona u Republici Hrvatskoj" uradili dobar posao. Takve projekte očekuje običan čovjek i pripadnik svakog naroda ove države. Takve projekte oni očekuju i od drugih ministarstava, institucija i političara. Samo s takvim projektima približavanja, suradnje i prijateljstva mogu se tražiti putovi bolje i ljepše budućnosti!

TADO

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

SJEĆANJE NA 25. SVIBANJ PODSJEĆAMO SE, DA SE NIKADA VIŠE TO NE DOGODI

Događaj u Tuzli, 25. svibnja 1995. pred TUZLANSKOM KAPIJOM, gdje su se skupljali mladi i gdje je neprijateljska granata usmrtila 71 mladu osobu, a ranila više od 150, ostat će u vječnom pamćenju.

Molimo Boga za trajni Mir, da se nikada više ne ubijaju ljudi, ne razaraju domovi i da ljubav vlada svijetom.

I ove godine grad Tuzla komemorativno je obilježio taj dan polaganjem cvijeća i vijenaca na groblju na Slanoj banji i na Kapiji, književnim obraćanjima, Koncertom Gudačkog kvarteta Kamernog teatra 55, te Komemoracijom na Kapiji.

HG

STOLJEĆE TUZLANSKE GIMNAZIJE (1899. - 1999.)

Stoljeće Tuzlanske gimnazije obilježeno je dostojanstveno i svečano.

- U Međunarodnoj galeriji portreta Tuzla, 17. svibnja o.g. otvorena je izložba crteža, grafike, slika i skulptura nastavnika i učenika Gimnazije u Tuzli - 1899. - 1999.

- U Bosanskom kulturnom centru u Tuzli održana je svečana akademija, 21. svibnja, u prisustvu više stotina uzvanika i bivših učenika. Prisutnima su se obratili gospoda: Mirsad Hadžihalilović, direktor Gimnazije, mr. Selim Bešlić, gradonačelnik, Ismet Osmanović, ministar za obrazovanje, znanost, kulturu i sport u Vladi Tuzlanskog kantona. Tom prigodom učenici su izveli program, a Sarajevska filharmonija je dala ton tom svečanom trenutku, svojim odabranim programom.

- U prostorima Gimnazije održana je svečana sjednica Upravnog odbora, 24. svibnja, zatim su učenici priredili svoj program.

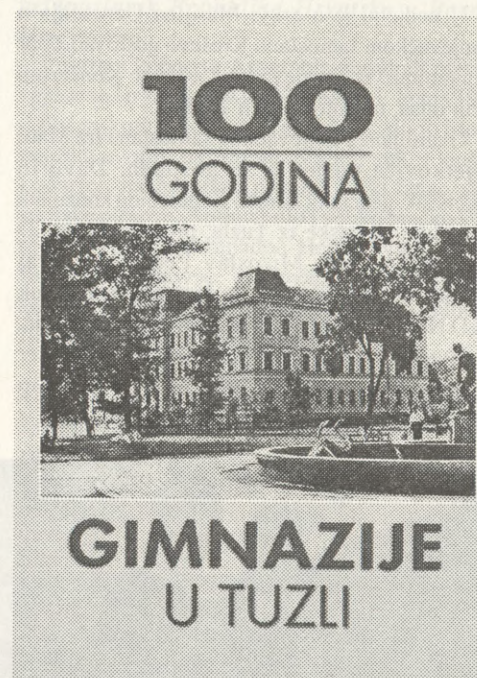
Upriličena je izložba dokumenata i slika od početka rada Gimnazije do danas.

Sve je to bilo organizirano za profesore koji su radili na Gimnaziji i dali svoj doprinos ovoj ustanovi. Poslije svečanog dijela priređen je i domjenak za sve uzvanike, bivše i sadašnje profesore.

- U Narodnom kazalištu u Tuzli, 28. svibnja 1999. godine održana je promocija publikacije: 100 GODINA GIMNAZIJE U TUZLI.

Obilježavanje stote obljetnice popraćeno je natjecanjima učenika u znanju i u sportskim aktivnostima.

Gimnazija u Tuzli dala je 8.650 diploma svojim učenicima, tijekom svoga postojanja i rada.

Medu učenicima Tuzlanske gimnazije ima velik broj uglednih znanstvenika: sveučilišnih profesora i istaknuti znanstvenih djelatnika na sveučilištima Bosne i Hercegovine, Europe i svijeta.

Gimnazija je dala brojne književnike, slikare, kipare, liječnike, profesore, inženjere, publiciste, političare, sportaše i druge stručnjake, koji su u oblasti stvaralaštva postigli zapažene rezultate u zemlji i u svijetu.

Tuzlanska gimnazija nosi ime nekadašnjeg učenika i profesora Gimnazije, književnika Meše Selimovića.

PRVA BOSANSKO- ŠVEDSKA KONFERENCIJA U TUZLI

U Kristalnoj dvorani hotela Tuzla održana je Prva bosansko-švedska konferencija pod pokroviteljstvom gradova Tuzle i Göteborga, u vremenu od 19. do 21. svibnja 1999., s osnovnom temom: DIJALOG I SURADNJA BEZ GRANICA.

U radu konferencije sudjelovali su predstavnici grada Göteborga, te županijskih i općinskih struktura vlasti Tuzlanske županije i grada Tuzle, kao i priznati stručnjaci iz Švedske, SAD, Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koji su kroz radionice obrađivali pojedine teme. Od značajnijih gostiju treba spomenuti gospođu Elisabeth Rehn, specijalnu izjaviteljicu UN - a za Bosnu i Hercegovinu.

Tema konferencije:
DIJALOG I SURADNJA
BEZ GRANICA

Rad se odvijao po radionicama. U tri dana bilo je 14 radionica, na kojima su razmatrana slijedeća pitanja: izmjena iskustava, sagledavanje do sada urađenog, utvrđivanje potreba i planiranje aktivnosti za budućnost.

U radionici Međureligijski dijalog - tuzlanski koncept, sudjelovali su: ef. Muhamed Lugavić, glavni imam u Tuzli; Hadži Nikolaj Marković, Protosinđel Hrama uspenja presvete Bogorodice Tuzla, Srpska pravoslavna crkva; fra Petar Matanović, gardijan Franjevačkog samostana i župnik crkve sv. Petra i Pavla, Tuzla; G. Ekerdol, biskup iz Göteborga; moderator je bila Biljana Skoković-Tomić, Tuzla.

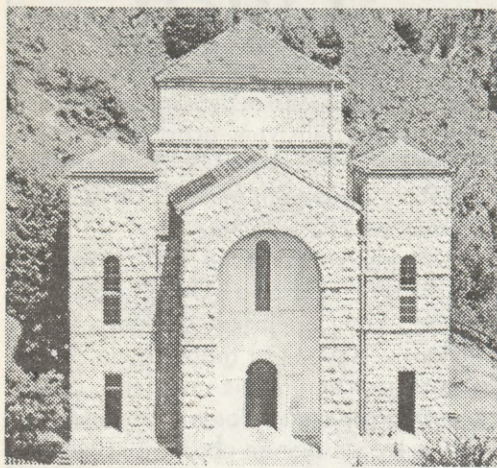
Jedna od posljedica ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini je više od milijun izbjeglica i raseljenih lica. Značajan broj utočište je našao u Švedskoj, a više od 60.000 bosansko-hercegovačkih građana je 1993. godine dobilo stalnu boravišnu dozvolu u ovoj zemlji. Međutim, iako imaju stabilan socijalni i egzistencijalni status, želja za povratkom je njihov primarni interes.

Nažalost brojne su prepreke njihovom povratku i samo manji broj se uspio vratiti u Bosnu i Hercegovinu.

Ova konferencija bila je veoma značajna za grad Tuzlu i Bosnu i Hercegovinu s obzirom na tematiku i na uvažene goste nazočne Konferenciji. Očekuju se dobri rezultati ovog susreta, koji su organizirali Tuzla i Göteborg.

J. N.

HODOČAŠĆE U SVETIŠTE GOSPE OLOVSKE

Na blagdan sv. Josipa Radnika, 1. svibnja, Vrhbosanska nadbiskupija započela je svibanjske pobožnosti u drevnome Gospinu Svetištu u Olovu. Taj dan su se u Olovu okupili brojni hodočasnici iz svih krajeva Vrhbosanske nadbiskupije. Hodočastili su i vjernici Tuzlanskog dekanata predvođeni svojim svećenicima.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je pomoćni biskup vrhbosanski nadbiskup msgr. dr. Pero Sudar uz sudjelovanje pedesetak svećenika.

Pozdravnu riječ biskupu dr. Peri Sudaru, provincijalu Bosne Srebrene fra Petru Anđeloviću, Sutješkom dekanu msgr. Peri Kukiću i svim hodočasticima uputio je upravitelj Svetišta fra Berislav Kalčić.

Propovijedao je dr. Pero Sudar, koji je u svojoj propovijedi, između ostalog istakao da je od 36 svetišta u Bosni i Hercegovini u prošleme ratu srušeno čak 20, u 11 su se vratili vjernici, a u 9 svetišta čekaju povratak...

Na završetku misnog slavlja, hodočasticima se obratio i provincijal fra Petar Anđelović i osobitu zahvalnost je izrekao uzoritom kardinalu Vinku Puljiću koji je proteklih godina više puta predvodio hodočasnike Vrhbosanske nadbiskupije u Olovo.

Nakon svečanog dijela, po starom običaju, uz svoje svetište okupljeni hodočasnici su priredili i pučko veselje uz pjesmu i glazbu.

Procesija

VEČER TAMBURICE U KREŠEVU

Hrvatsko kulturno društvo NAPREDAK - Kreševo u svom Domu je organiziralo VEČER TAMBURICE (subota, 29. svibnja 1999.), na kojoj je sudjelovao i Tamburaški orkestar HKD NAPREDAK Tuzla.

U bogatom programu nastupili su sastavi iz Kreševa: Mali kreševski tamburaši, Tamburaški sastav "Gazde", Tamburaška skupina "Senjo" i Tamburaški sastav "Zlatni dukati".

Tamburaški orkestar iz Tuzle se predstavio programom koji je izveden na XXII. festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku.

List HRVATSKI GLASNIK, glasilo HKD NAPREDAK Tuzla predstavio je njegov glavni urednik Juraj Novosel.

Voditeljica programa bila je gospođa Marina Bogdanić, a ravnatelj glazbenog programa gospođa: Vinko Dobrinčić, Antun Tvrtković i Mato Franjčević.

Nakon programa upriličeno je, uz domjenak, druženje na kojem su svirali tuzlanski Napretkovci. Družiti se s ljudima, kakvi su domaćini, nikada ne bi bilo dosadno.

U nedjelju je u crkvi Marijina Uznesenja u Franjevačkom samostanu Kreševo gostovao Zbor "Pontanima" iz Sarajeva koji je izveo Koncertnu svetu misu, na kojoj su bili Tuzlaci.

Gvardijana Franjevačkog samostana fra Matu Cvjetkovića posjetila su gospoda: Davorin Zagorščak, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Tuzle, predsjednik HKD NAPREDAK mr. Miroslav Petrović i Juraj Novosel, urednik Glasnika, te domaćin predsjednik HKD NAPREDAK Kreševo Zdravko Marjanović.

Hvala domaćinima koji su organizirali Večer tamburice i upriličili druženje u dragom bosanskom hrvatskom gradiću Kreševu.

Mladi Kreševljani

Ana Marić

Gvardijan fra Mato Cvjetković

DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

U prigodi Dana državnosti Republike Hrvatske, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Tuzli organizirao je Koncert Ansambla narodnih plesova i pjesama LADO iz Zagreba, koji je održan 1. lipnja 1999. godine u Bosanskom kulturnom centru u Tuzli.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli, gospodin Davorin Zagorščak u prigodi predstojećeg Dana državnosti Republike Hrvatske upriličio je konferenciju za novinare, 27. svibnja 1999. godine, na kojoj je u kraćem obraćanju istaknuo neke do sada veoma uspješne aktivnosti političko-gospodarstvenih i kulturnih institucija Tuzlanske županije i grada Tuzle s institucijama Republike Hrvatske, s željom za bolju suradnju i razumijevanje. Realno postoje svi preduvjeti da se ta suradnja unapređuje i proširi na sve djelatnosti koje su od interesa Tuzlanske županije i županija Hrvatske.

U toj prigodi je generalni konzul uručio prisutnim novinarima pozivnice za Koncert Ansambla LADO iz Zagreba, koji je DAR TUZLACIMA i prijateljima Republike Hrvatske.

U ponedjeljak 31. svibnja predstavnici tuzlanskih Hrvata, u velikom broju, bili su uzvanici na prijemu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Sarajevu što ga je upriličio gospodin Damir Zorić, veleposlanik Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini.

Program koncerta Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO, izveden, 1. lipnja 1999. u Bosanskom kulturnom centru, je zadivio brojnu publiku svojim nastupom. Vidjeli smo i slušali: Ladarice, međimurske pjesme, krčki tanac, stare splitske plesove, Antino kolo i veliko bračko kolo, pjesme i plesove zapadne Hercegovine, Hrvata Bosanske Posavine, valpovačko kolo, tanac po susačku, bunjevačko momačko kolo, kupinečke fizurice, podravske svate i dr.

LADO je arhaična slavenska riječ, često korištena kao pripjev u starim obrednim pjesmama sjeverozapadne Hrvatske, a sinonim je riječima sa značenjem dobar, drag i mio.

Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO državni je profesionalni ansambl koji ove godine obilježava 50 godina umjetničkog rada a

osnovan je sa zadaćom i ciljem da istražuje, prikuplja, umjetnički obrađuje i scenski prikazuje najljepše primjere bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije.

U proteklih pedeset godina LADO je proputovao gotovo cijeli svijet nastupajući na najpoznatijim svjetskim scenama i koncertnim podijima, nailazeći na nepodijeljeno priznanje oduševljene publike, poznatih imena svijeta kulture, umjetnosti i politike, ali i stručne kritike koja LADO ocjenjuje jednim od najboljih folklornih ansambala u svijetu.

Kada u jednom prikazu o koncertu LADA piše da je njegova izvedba poput okusa vode s izvora, možda je to najbolja karakterizacija: bistra i osvježavajuća, potrebna svakome, na čijoj se površini ogleda i čovjek i čitav narod i njegova kultura.

Uživali smo u plesovima i pjesmama. Veličanstvena priredba u Tuzli na visokoj umjetničkoj razini.

J.N.

Konferencija za novinare u Konzulatu

UZORITI KARDINAL MSGR. VINKO PULJIĆ, NADBISKUP VRHBOSANSKI U PASTIRSKOM POHODU ŽUPAMA TUZLANSKOG DEKANATA

Razgovor u oratoriju...

Sa učenicima i profesorima Opće gimnazije KŠC

Posjeta OŠ "Bukinje"

Uzoriti kardinal Vinko Puljić tijekom svibnja pohodio je župe Tuzlanskog dekanata s ciljem da obiđe rimokatoličke župe kako bi stekao uvid u život i rad svake župe ponosob. Obavio je razgovore s svećenicima i vjernicima, predvodio je misno slavlje i propovijedao.

U srijedu, 19. svibnja o.g., boravio je u Tuzli, gdje je pohodio župu sv. apostola Petra i Pavla, posjetio je dvije osnovne škole u kojima naši svećenici održavaju vjeronauk, susreo se s tuzlanskim intelektualcima Hrvatima-katolicima i vodio veoma korisne razgovore. Posjetio je Opću gimnaziju Katoličkog školskog centra sv. Franje - razgovarao s profesorima i učenicima, te obišao gradilište Katoličkog školskog centra. U župnoj crkvi je predvodio svečano misno slavlje uz koncelebraciju svih svećenika naše župe i propovijedao je.

Crkva nije mogla primiti sve vjernike koji su došli, iako je bio radni dan, slušati Božju Riječ i riječi svoga pastira - nadbiskupa i kardinala Vinka Puljića. Mješoviti zbor pratio je misno slavlje, kao uvijek, na visokoj umjetničkoj razini. Poslije misnog slavlja upriličen je razgovor u crkvi s vjernicima, posebno mladima.

Gvardijan i župnik fra Petar Matanović zahvalio se nadbiskupu Vinku Puljiću na ovom pohodu, uz želju, da susreta sa svećenicima i vjernicima bude što više.

Na gradilištu Katoličkog školskog centra

OTVORENA IZLOŽBA HRVATSKIH LIKOVNIH STVARATELJA U BOSNI I HERCEGOVINI

"Dragi prijatelji, radujem se da i danas mogu otvoriti jednu izložbu u ovom našem gradu i u ovoj našoj zajedničkoj kući, ovoj Galeriji kojoj smo pored imena Galerija Franjevačkog samostana dali i ime Galerija Kristijan Kreković, barem do onog trenutka dok jednog dana ne doživimo imati jednu takvu Galeriju u našem gradu koja će biti posebno posvećena našem sigurno najvećem umjetniku Kristijanu Krekoviću". Bile su to uvodne riječi fra Petra Matanovića, gvardijana Franjevačkog samostana Sv. Petra i Pavla u Tuzli, na otvorenju Prve skupne izložbe HRVATSKIH LIKOVNIH STVARATELJA U BOSNI I HERCEGOVINI, upriličene u nedjelju, 9. svibnja 1999. godine u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Hrvatske kulturne zajednice.

Uzvanici na otvaranju izložbe

ovakve izložbe, ova izložba nije priređena kako bi precizno informirala o stanju hrvatske likovne umjetnosti u Bosni i Hercegovini, ali svakako svjedoči da naša likovna umjetnost ravnopravno stoji u razini svjetskih likovnih kretanja i dometa. Pored akademski obrazovanih likovnih umjetnika na ovoj izložbi izlazu i stvaratelji koji nisu likovno školovani, ali to upotpunjuje našu likovnu stvarnost i ne umanjuje vrijednost i značaj same izložbe, jer je ona dostigla ne samo tehničku, nego i umjetničku razinu.

Tako je na svom putu od Kupresa preko Livna, Mostara, Viteza, Zenice izložba stigla i do Tuzle. Izložba obuhvaća 45 umjetnika i 48 likovnih ostvarenja, od ulja na platnu, akrilika, tuša do skulptura u drvetu i gipsu.

Nakon uvodnih riječi fra Petra Matanovića, nazočnim uzvanicima i ljubiteljima umjetnosti uopće, obratio se i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Republike Hrvatske, gospodin Ante Beljo.

On se ovom prigodom zahvalio domaćinima u prvom redu fra Petru, na gostoprimstvu i brizi da ova izložba bude postavljena u Tuzli, te pozdravio sve nazočne među kojima je bio veliki broj uglednika grada Tuzle, Tuzlanske i Posavske županije, te Republike Hrvatske.

"Kaže se često da je hrvatski narod najmanji narod u Bosni i Hercegovini, ali hrvatski narod je povijesno i najstariji narod u Bosni i Hercegovini i narod koji je mnogo dao ovoj zemlji, koji još mnogo toga ima dati ovoj zemlji i koji mnogo toga ima reći u ovoj zemlji. Hrvatski narod ima svoju tradiciju i kulturu koja je stara koliko i taj narod - preko 13 stoljeća i danas u ovim demokratskim procesima ovdje u Bosni i Hercegovini došlo je vrijeme da tu kulturu može i izraziti bez bilo kakvih smetnji. U tom izražavanju kulturne baštine, važno je da prije svega Hrvati u Bosni i Hercegovini budu upoznati sa svojim vlastitim tradicijama.

I eto, uz ovakve izložbe Hrvatska matica iseljenika iz Hrvatske s Hrvatskom maticom iseljenika u F BiH želi potaknuti to duhovno stvaralaštvo hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i upoznati druge narode sa onim što Hrvati stvaraju, što su stvarali u prošlosti, ne kako bi bili protiv bilo koga, nego da pokažu najbolje od onoga što imaju, a to isto žele drugi narodi napraviti prema nama. Uz godišnje smotre hrvatskog folklora, tamburaških i puhačkih orkestara, raznih književnih večeri evo i ova manifestacija je jedan dobar vid na koji se može ljude staviti skupa i predstaviti one vrijednosti koje su opće ljudske i zajedničke svakome onome tko želi dobro čovjeku, tko želi dobro svome narodu i želi dobro svojim susjedima", bile su riječi gospodina Ante Belje, ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Republike Hrvatske.

Cjelokupnu manifestaciju upotpunio je i Tamburaški orkestar Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Tuzla. Izložba će biti otvorena do 17. svibnja ove godine, kada će svoj put nastaviti ka Orašju, Odžaku i dalje.

Tekst i fotografije: Mato Đulabić

Gospodin Ante Beljo

Ideja za formiranje ovakve jedne izložbe vezana je za Dan oslobođenja Kupresa, 3. studenog 1994. godine i, kao takva, dio je skupne čestitke i pozdrava Danu oslobođenja Kupresa, te je treba gledati kao čin zahvalnosti hrvatskim braniteljima koji su oslobodili Kupres, kao izraz trajnog sjećanja na najhrabrije hrvatske vitezove koji su za oslobođenje Kupresa dali najdragocjenije - svoje živote.

Izložba predstavlja ostvarenja hrvatskih likovnih stvaratelja s područja BiH. To je panorama našeg likovnog izraza. Razumljivo je, i zbog toga što je prva i zbog toga što je rađena bez sveobuhvatnog uvida u likovno stvaralaštvo BiH, kao i zbog toga što je teško organizirati

Napretkovi tamburaši

U NOVOJ ŽUPNOJ CRKVI SVETOG DUHA PRVA SVETA MISA I NASTUP MJEŠOVITOG CRKVENOG ZBORA RKT ŽUPE TUZLA U GORNJIM BOGIĆEVCIMA

- Putovanje Zbora: Tuzla - Gornji Bogićevci - Okučani - Cernik - Nova Gradiška - Tuzla

Krenuli smo u nedjelju, 23. svibnja rano ujutro autobusima Pepex-a. U Gornjim Bogićevcima, dočekao nas je naš domaćin fra Josip Bošnjaković te župnik i kapelan fra Ivan Franjić. Velika radost susreta fra Josipa Bošnjakovića, našeg ranijeg gvardijana, s njegovim bivšim župljanima. Tu smo se odmorili i razgledali novo zdanje crkve sagrađene na istom mjestu gdje je bila ranija crkva sv. Duha. Župa Gornji Bogićevci je bila okupirana 1991. godine, a oslobođena 2. svibnja 1995. Četnici su Staru crkvu razorili i spalili.

Uništen je sav crkveni inventar, sve crkveno ruho i posuđe. Razorene su i kapele u Dragaliću i Goricama. Spaljene su i porušene mnoge kuće i župni dvor.

Nova crkva u Bogićevcima

Svečano euharistijsko slavlje - prvo slavlje u novoj još nedovršenoj crkvi na blagdan Duhova, predvodio je gvardijan fra Petar Matanović, župnik RKT župe sv. Petra i Pavla iz Tuzle, uz koncelebraciju petnaest svećenika susjednih župa i gostiju, koji su taj dan pohodili Gornje Bogićevce. Propovijedao je fra Petar Matanović, a na kraju mise vjernicima su se obratili: domaćin, dekan Novogradiškog dekanata, gvardijan iz Cernika i gvardijan iz Zagreba. Svetu misu je pratio Mješoviti crkveni zbor iz Tuzle na izuzetno visokoj umjetničkoj razini. Svećenici su istaknuli da ih je Zbor iz Tuzle počastio svojom posjetom i

Poklon zboru

pjevanjem uveličao dan slavlja u novopodignutoj crkvi. Nakon misnog slavlja priređen je zajednički ručak, a poslije ručka su naši Napretkovi gospoda: Jakob i Tomislav Križan i Vlado Divković izveli svoj program. Tu su bili ponovo govori, čestitke Zboru, a razmijenjeni su i pokloni.

Toga dana posjetili smo župnu crkvu sv. Vida u Okučanima. Tu nas je u kripti nove crkve, koja se gradi na mjestu gdje je ranije bila crkva, primio

fra Božidar Blažević, župnik, koji nas je pozdravio i u veoma zanimljivom izlaganju govorio o povijesti crkve u Okučanima i o umjetničkoj galeriji - 2000 umjetnika za crkvu godine 2000. Župna crkva u Okučanima je srušena i srušena sa zemljom 1991. godine (od četnika) a na njezinom mjestu postavljena je tržnica. U susjedstvu se vidi pravoslavna netaknuta crkva. Hvala Bogu.

Snimak za uspomenu

Na putu prema Novoj Gradiški posjetili smo Samostan i župnu crkvu svetog Petra u Cerniku. Gvardijan i župnik fra Franjo Tomašević, govorio je o povijesti crkve i Samostana (sagrađen 1777.). Župa se spominje još u XIV. stoljeću. Razgledali smo Samostan i vrijednu knjižnicu. U proteklom ratu bila je oštećena župna crkva i samostan.

U Novoj Gradiški - u župnoj crkvi Bezgrešnog začeca BDM fra Petar Matanović je služio svetu misu. Nakon misnog slavlja na kojem je sudjelovao, tuzlanski Zbor održao je Koncert. Jedna fina glazbena večer na radost Gradiške i

Tuzle. Prečasni Matija Juraković primio je svoje goste iz Tuzle i to je bio uspješan kraj blagdana Duhova 1999. godine.

Zahvala za ovo divno putovanje pripada fra Josipu Bošnjakoviću koji nas je pozvao, zatim fra Petru Matanoviću koji je osigurao da se to realizira. Glazbeni tim koji prati sva naša važnija događanja (Cerić - Andrejaš - Augustini), očekivano je odradio svoj posao.

Župe u Gornjim Bogićevcima i u Okučanima povjerene su bosanskim franjevcima. One ponovno izrastaju uz brižnu skrb franjevac, na ponos i slavu

Boga i čovjeka. Dobro uvijek pobjeđuje zlo. U publikaciji 2000 umjetnika za crkvu godine 2000., zapisano je:

"...Izgradit ćemo porušene domove, škole i crkvu,

Crkvu mira i Ljubavi.

Srušili su je zli ljudi, a grade je nesebična i plemenita srca..."

Na veliki blagdan Duhova naglasci u svim propovijedima: DOĐI DUŠE PRESVETI I DONESI DAR MIRA, PRAŠTANJA I LJUBAVI.

J. N.

Fra Božidar Blažević, župnik u Okučanima upoznaje Zbor sa izložbom i izgradnjom nove crkve

Fratri u Cerniku čuvari zajedničke povijesti. U dvorištu Franjevačkog samostana čuva se zanimljiv spomenik muslimanskog groba

Članovi Zbora slušaju gvardijana fra Franju Tomaševića

Nakon sv. mise i koncerta prijem kod prečasnog Matije Jurakovića, novogradiškog župnika

KULTURA HRVATA U TUZLI

TRADICIJA I DOSTOJANSTVO

Početak ovog stoljeća označava snažan razvoj nacionalne svijesti Hrvata u Tuzli. Osnivaju se mnoga hrvatska društva i ustanove kulturnog, strukovno-gospodarskog i športskog značaja.

Na ovom području postojale su kulturne ustanove, kulturna i športska društva, koja su do osnivanja Društva "Hrvatski dom" djelovala samostalno, a kasnije u okviru društva "Hrvatski dom". To su Hrvatsko pjevačko društvo "Majevica", Hrvatsko kulturno društvo "Napredak", Planinarsko društvo, Društvo Hrvatska žena, Gimnastičko (Gombalaško) društvo, Hrvatski sokol, Hrvatska narodna zajednica, Organizacija radnika Hrvata, Hrvatski radiša, Društvo "Hrvatski dom", Hrvatski nogometni klub "Zrinski", Hrvatsko športsko društvo "Zrinski", Društvo rudarskih i tvorničkih radnika Hrvata, Gospodarska i seljačka sloga, Udruženje zanatlija Hrvata i dr. Hrvati su bili osnivači i sudionici zajedničkih društava u Tuzli: Omladinskog društva "Zastava", Dobrovoljnog vatrogasnog društva, Pčelarskog dobrotvornog društva i dr.

Kulturni i športski rad Hrvata na ovim prostorima ima bogatu tradiciju. Hrvati su uspješno organizirali svoju kulturnu i nacionalnu djelatnost još davne 1873. godine, kada je osnovano Omladinsko društvo "Zastava". Cilj društva je bio širenje sloge i ljubavi među svojom braćom i radilo je na buđenju nacionalne svijesti. Dolaskom časnih sestara Kćeri Božje ljubavi prije 116 godina - 1883., koje su osnovala Zavod Kraljice svete Krunice, postojale su obrazovne i izvanškolske aktivnosti. Organizirali su priredbe i javne manifestacije, akademije, njegovale glazbu i pjesmu, održavale tečajeve, predavanja i dramske izvedbe. Učenici Zavoda sudjelovali su na svim priredbama u gradu, a po osnivanju Društva "Hrvatski dom" - na svim priredbama u Hrvatskom domu.

Godine 1896. godine osnovano je u Tuzli prvo hrvatsko društvo: Hrvatsko pjevačko društvo "Majevica". HPD "Majevica" je predstavljalo značajno mjesto kulturno-prosvjetnog rada u Tuzli. Društvo je radilo do II. svjetskog rata. Osnovani su ga Marijan Divković, Božo Štitić, Antun Mladenčić, Ivo Ribičić i dr. Uz ove entuzijaste okupilo se mnogo mladića i djevojaka, a zbor je bio mješovit i imao je vrsne pjevače. Prvi zborovoda je bio Alojzije Ričl, a zatim 1896. do 1941. su bili Viktor Pradvić, Tihomir Vidošić i dr. Livije Pjerotić.

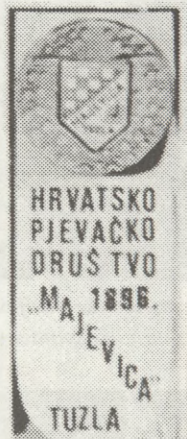
Godine 1909. osnovana je "Napretkova" podružnica, koja je radila u prostorijama "Majevice". Za osnivanje "Majevice" i "Napretka" i za njihov daljni rad i postojanje najzaslužniji su bili: Marijan Divković, Anto Banović, Antun Mladenčić, Božo Štitić, Alojzije Ričl, Nikola Buconjić, Antun Stanić, Franjo Žuljić, Eugen Štagljar, Andrija Štitić,

Ivo Ribičić, Viktor Jankijević, braća Cerić, braća Mott, Tomo Čolić, Štefko Krajtmajer, Ivo Deletić, Rudo i Slavko Kreković i mnogi drugi.

Priredbe hrvatskih društava su bile najposjećenije u gradu. Da bi se mogli primiti mnogobrojni posjetitelji, koje su naše priredbe uvijek privlačile, kod Hrvata se osjećala potreba za podizanjem vlastitog doma. Ugledni Hrvati, među kojima su prednjačili dr. Ivo Pilar i dr. Viktor Jankijević, tuzlanski odvjetnici i mnogi drugi, već su 1910. godine povelj akcijom da se u Tuzli podigne zgrada koja bi bila središte hrvatskog društvenog života.

U siječnju 1912. zaključeno je, da se osnuje posebno društvo pod imenom "Hrvatski dom". Pravila je sastavio dr. Viktor Jankijević, koja su predložena Zemaljskoj vladi u Sarajevu na odobrenje. Vlada ih je odobrila 12. rujna 1913. Sazvana je Glavna skupština za 20. prosinac 1913., koja je izabrala prvi Odbor Društva s prvim predsjednikom dr. Viktorom Jankijevićem.

Još prije I. svjetskog rata kupljeno je zemljište. Po svršetku rata, početkom 1920. sazvana je Skupština, koja je donijela odluku o nastavku rada. Tom prigodom je skupljeno 20.000 kruna. Društvo je obnovljeno, te je nastavljen puni rad, koji je urodio lijepim uspjesima.

Snimak s priredbe HPD "MAJEVICA" - 1924. god.

Zbog bolesti g. Jankijevića, vodstvo je preuzeo Ante Tadić. Zgrada doma je sagrađena.

U lipnju 1937. banka je odredila prodaju Doma na javnoj dražbi zbog duga od 147.000 dinara. Na sastanku 13. lipnja 1937. na čelo društva dolazi Juraj Begić, a u odbor, Aleksandar Preka-Šandor, narodni zastupnik, potpredsjednik Doma, Ratimir Deletić, tajnik i Stjepan Lozić, blagajnik. Direktor banke bio je Anto Tadić. Hrvati su se organizirali, prikupili sredstva i vratili dug, te izvršili pripreme za renoviranje Doma. Dom je obnovljen 1940. godine potporom hrvatskog naroda. U zgradi Doma odvijale su se mnoge aktivnosti svih hrvatskih društava i klubova koji su bili osnovani. Dom je s kućom i dvorištem imao 1894 metara kvadratnih prostora. Uknjiženo je bilo pravo vlasništva na nekretnine u korist Društva "Hrvatski dom" u listu 1/1, parcela KČ 9/140, ali obustavljanjem rada Društva "dragovoljno" je predato poznatom procedurom od Saveza kulturno-prosvjetnih društava za BiH (od 5. svibnja 1949. OV broj 3211/50) - Obla-

snom savezu kulturno-prosvjetnih društava u Tuzli i dalje. Prvo je bilo utvrđeno da je Društvo gotovo potpuno ostalo bez članstva i na taj način stvarno prestao postojati, te da nije u mogućnosti održati propisanu glavnu Skupštinu uslijed čega njihove središnje uprave nemaju zakonske legitimacije za daljnje funkcioniranje..., da bi 09. ožujka 1949. godine preporučili da se što prije zakaže sjednica na kojoj bi se donijela odluka o prestanku rada Društva i o ustupanju njihove imovine Savezu kulturno-prosvjetnih društava. Imenovana je Komisija za likvidaciju, koja je odredila, da sva pokretna i nepokretna imovina i sva prava i obveze prelaze sa 01. travnja 1949. na Savez KPD. **Dakle, uz političke pritiske, karakteristične za to vrijeme, Hrvati su bili natjerani predati Dom. Može li se tadašnja otimačina komunističkog režima smatrati pravom?** Dom je imao veliku dvoranu, prostore za vježbanje, prostore za sva hrvatska društva i klubove, čitaonicu s knjižnicom, u kojoj je pored velikog knjižnog fonda, bilo na raspolaganju deset dnevnih listova i više revija i tjednika, zatim kavanu i druge pomoćne prostorije. Danas je tu tuzlansko kazalište.

Društvo "Hrvatski dom" bilo je jedno od najuspješnijih hrvatskih društvenih ustanova u Bosni. Javni nastupi hrvatskih društava HPD "Majevica" i HKD "Napredak", uvijek su bili blagdan za građane Tuzle, ljubitelje lijepe pjesme i glazbe.

Društvo je radilo do zatvaranja. U Domu su se održavala prosvjetno-kulturna predavanja i kulturno-zabavna sjela na kojima se buđio narodni duh. U tom razdoblju nije bilo niti jedne kulturne manifestacije na kojoj nisu sudjelovala hrvatska društva. Hrvatska društva bila su otvorena za sve ljude, mjesta za širenje sloge i ljubavi među svim ljudima dobre volje.

U prosincu 1925. godine, prigodom proslave 1.000 godišnjice Hrvatskog kraljevstva, izvedena je živa priredba pod nazivom "Teci Savo, Dravo teći..." Izvela ju je skupina djevojaka, članica "Napretka", Nevenka Divković, Elza i Vilma Benda, Olga Katušić, Ankica Krajtmajer, Marija Jandora, Brigita Foglar, Greta Zerman, Seka Lubin. Pjevao je Zbor "Majevice", a sudjelovala je i recitatorska sekcija.

Prvi baletski nagovještaji u Tuzli bili su u hrvatskim društvima. Djevojke su nastupale na svim priredbama Hrvatskog doma, "Majevice", "Napretka", Hrvatskog sokola, NK "Zrinski" i HSS, a najviše za vrijeme pokladnih zabava. Mlade balerine (1925-1932.), nazvane su "**Šest bijelih ruža**". Poznate su Marta Marković, Olga Pečenko, Dragica Peršić, Vilma Perković, Vikica Bukač, Darija Mioč. Najuvježbaniji i najuspješniji bio je sastav "Sedam džentlmena", koji je nastupao na svim priredbama i pozornicama, a to su Ferdo Mesing, Slavko Kreković, Ivan Matic, Adolf Krajtmajer, Braco Samek, Jaroslav Kudara, Fridrih Šmit (1933.).

Nastavak teksta na strani 24

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

PORAČE

Piše: Fra Jure Ljubičić

(Nastavak iz prošlog broja)

Ostavio sam fra Miroslava kod kolica i otišao kod Smaje u OZN-u. Primio me je i kad sam rekao što se zbiva, naredio je dežurnom da napiše Upravniku da primi pakete. Ovaj je, skoro nepismen, naglas govoreći napisao jednu cedulju: "Ilija, primi hranu za 21 fratora reko ti je Smajo".

Ilija je cedulju Poderao pa je Smajo Mandžuka osobno došao intervenirati. Ilija mi se učinio manjim od makovog zrna, na zapovijed Smajinu brzo naredi stražarima da unesu pakete i u mom prisustvu preda ih zatvorenicima po sobama. Uljudno se zahvalih i pozdravim sa Smajom i Ilijom i s praznim kolicima vratismo se sv. Anti.

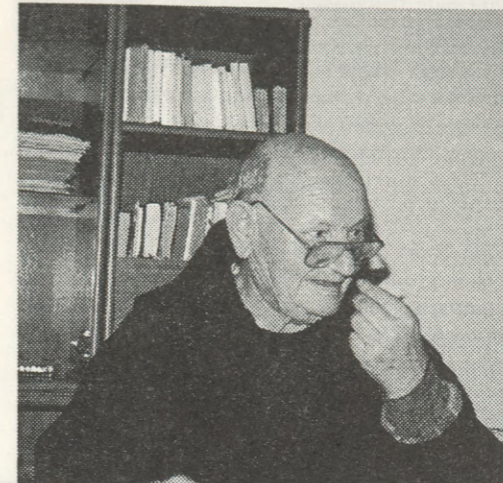
Ovo teško stanje za Bosansku Crkvu potaknulo je mnoge misnike na međusobne razgovore. Počelo se govoriti o Udruženju Katoličkih svećenika za Bosnu i Hercegovinu i uskoro je došlo do osnivanja tog Udruženja. Na čelo je fra Bono Ostojić kao prvi njegov predsjednik. Učlanili su se skoro svi svećenici kako redovničkog tako i Dijecezanskog klera. Otpočeli su pregovori i razgovori. Mnogi su, uz pomoć Udruženja, izišli iz zatvora, bilo bez suđenja, bilo pomilovanjem. Moglo se lakše dihati. U tom previranju mi smo spremali završne ispite. Do vojske razmješteni smo u svoje samostane. Tako ja dođoh na Plehan s dekretom Plehanskog kapelana.

Kapelana na Plehanu

Došao sam na Plehan u vrijeme žetve i predavanja tz. viška. Samostanu je stigla obavijest da preda 800 kg pšenice viška, a imali smo svega 700 kg. dakle trebali smo kupiti još 100 kg da bi izmirili obvezu. Za vrijeme večere i poslije raspravljali smo što učiniti. U selu se govorkalo da predsjednik općine može izmijeniti odluku ili odobriti da se u zamjenu za pšenicu može predati grah 1 kg. za 5 kg pšenice. Mi smo imali preko 100 kg staroga graha. Fra Domin predloži da ja sutra odem u Općinu i pokušam mjesto pšenice predati grah. Sa strahom sam pošao na taj svoj prvi susret s lokalnom vlašću, no susret je bio veoma ugodan. Vratio sam se kući s papirom, da umjesto pšenice predam 100 kg graha. Sav višak dovezen je u zadrudni magazin. Što milom, što silom i predsjednik Zadruge Jozo Majstorović savzao je miting da se zahvali na darivanju dobrovoljnog viška, a ujedno da pusti u promet darovani traktor Ruske proizvodnje s velikim željeznim pogonskim kotačima.

Natovarena je i pritvorena velika traktorska prikolica s pšenicom, a na njoj četiri radnika koji će istovariti pšenicu u Derventi. Jedan od njih bio je Petar Sušić! Svečano su, sa uzdignutom zastavom, prvi put krenuli traktorom, a za njima i rukovodioci sa svijetom kao pratnja. Sve je bilo dobro osam kilometara puta, ali kad su se počeli kod Mezarluka spuštati u Derventu, kotalice prikolice udari na poveći kamen, vreće se počeo osipati i

Hrvatski Glasnik, svibanj 1999.

padati, a s njima i sva četvorica radnika. Pri padu, Petar "skrpi" Tita i odvedoše ga u "čuzu", a ostale u bolnicu. Nakon ukazane pomoći i oporavka, pustio ih kući, a treći dan dođe i Petar. Predsjednik Jozo ukazujući na Petrov negativan primjer i kaznu upita ga: Gdje ti bi, Petre, ova tri dana?

"U bolnici kao i oni!"

"Hajde, ne pravi se lud, kaži ljudima gdje si bio!"

"Zbilja, Jozo, ti nikad nećeš doći pameti. Zar misliš da su liječnici džaba učili škole pa da ne znaju kako koga treba liječiti? Mene, komu je bila povrijeđena kičma, da su stavili na onaj mekani bolnički krevet, ja bih do sada umro ili ostao iskrivljen. Mene je trebala ravna daska da se kičma ispravi i zaraste ispravna. Eto, zato su me držali tamo! Ljudi moji, da je po Jozinoj pameti vi mene ne bi za dugo ovdje vidjeli, ali srećom mene su preuzeli pametni ljudi."

Služenje vojnog roka

Brzo prođe moje kapelovanje na Plehanu jer dobih poziv za vojsku. Prijavili smo se u Sarajevu i kao regrute potovariše nas u marvenske vagona i stigismo u Beograd u večernjim satima. Sa stanice Topčider odvedoše nas na kupanje u Gradu i tu nas zadužiše s vojnom opremom, a odatle dođosmo na Banjicu gdje je nekad bio logor. Došli smo u barake oko pola noći, a ujutro u pet sati probudila nas je truba i odmah smo krenuli na fiskulturu.

Na izlazu iz barake stajao je komandir Baterije mladi oficir Dušan Perović i vidjevši me u naočalima upita me: "Odakle si momče?" "Iz Sarajeva!" "Što si po zanimanju?" "Student Teologije!" "Kud ćeš to?" Ja već podmakao onako bezazleno i djetinjasto, poigrah se riječima: "koka kaže kako ko, a ja to".

Kopkalo me to za vrijeme vježbe, ali što se može ispade pa ispade! Iza fiskulture idemo na pravljenje kreveta. Dok sam se trudio oko slamnjače začuh: "Zovni mi tog popu!" To je onaj regrut u naočalima. Poravnih opasač i bluzu ispod njega te krenuh. Udoh u ured, držeci kapu u lijevoj ruci među prstima, cupnuh petama i vojnički rekoh: "vojnici Anto Ljubičić javlja se po vašem narednju". "Vidi, pa ti si vojnici!" "Imali smo mi redovni predmet Vojnička predobuka kroz više godina pa sam i ovo naučio." Spopadoše me misli

što će sada sve pitati, sigurno se odlučio na dug razgovor. Upita za godište? "Eto vidiš, tri sam godine mladi od tebe, a komandir sam ti! Nije važno sada koliko sam mladi, važno je da sam ti ja komandir, a ti moj vojnici, zato ti odmah na početku kažem: ti moraš u jedinici biti najbolji vojnici ili najgori - sredine nema! Ja znam da za tebe nije problem svladati obuku, ali ponašanje te mora izdici iznad drugih. Zato ću ti dati nekoliko savjeta i bit ćeš najbolji vojnici. Prvo, nemoj imati nijednog vojnika za posebnog prijatelja da se samo s njime družiš, neka ti svi budu jednaki, jer ako taj tvoj posebni prijatelj počini nešto što nije dobro onda će svi reći ti si ga nagovorio, ti si utjecao na njega, a ovako ako su ti svi jednaki i svakome koliko možeš pomažeš onda će o tebi imati svi dobro mišljenje. Drugo: nemoj nikada ni s kim raspravljati o vjeri, a pogotovo s oficirima. Ti si završio Teologiju znaš više o vjeri od svakog od nas, zato kad netko od oficira započne taj razgovor, jednostavno odgovori: to je ostalo tamo iza kapije, ja sam sada samo vojnici i samo me to sada zanima. Još mi je štošta natuknuo i prijateljski smo se tada rastali. Ostali smo prijatelji za čitavog vojničovanja.

Za dan Armije trebala je svaka jedinica izraditi Zidne novine. Pozvao me je komandir u ured s zadatkom da izradim kakav crtež za (kako on reče) Glavu novina. Izvadio mi je priručnik "Obuka za oruđa "B-1". Našao sam jednu zgodnu sliku našeg novog bestrajnog topa "B-1" i rekao da ću to pokušati duplo povećati i staviti kao glavu. Prihvatio sam se posla, crtež je uspio i osvojili smo prvo mjesto. Komandant artiljerije pri Diviziji već islužen pukovnik Muhamed Kahrić dao mi je u zadatak da iz istog priručnika uvećam i art. zrna i njihove presjeke. Radio sam to nekoliko dana u toplom uredu, a drugi su izvodili vježbe na snijegu. Onda mi pukovnik donese vojnu kartu 1:100.000 da je uvećam za četiri puta, da bude 1:25.000. Za deset dana završio sam svoju prvu radnu Kartu na zadovoljstvo komandanta i ostao cijelu zimu na tom radnom mjestu.

Dođe i Uskrs! Na Veliki četvrtak iznenadi me komandant upitavši me hoću li raditi ova tri dana? Ma, ne bih ja radio kad bi bilo po mome, ali ovako ja vršim samo svoju dužnost: "Eto, ne moraš dolaziti ova tri dana, ako imaš nekoga u Beogradu i možeš otići. Imaš propusnicu od nula do nula sati i možeš se slobodno kretati." Rekoh mu da mi imamo tu svoju kuću, Samostan Sv. Ante, u Bregalničkoj 14. "Znaš, čuo sam ja za to Plečnikovo djelo i vidio sam ga izvana, a želio bi vidjeti i ponutricu." "Možete družiti pukovniče! Tu je upravitelj moj profesor dr. Žilić i on će vam pokazati što još sve treba uraditi da crkva zadobije konačni izgled.

*To molitva je moja tebi, Gospodine:
Udari, udari po korijenu slabosti
u srcu mome.
Daj mi snage da s lakoćom
snosim bol i radost svojju.
I daj mi snage da snagu svojju
s ljubavlju podložim volji tvojoj.*

Tagore

*Blagoslivljajte one
koji vas progone.
Ne dopusti da te
svlada zlo,
već zlo
svladaj dobrim!*

Rim 12,14.21

KRISTIЈANOVA MAJKA

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

- Sjednite, dragi zemljače, da popijemo kavu i porazgovaramo - pozvao me u svoj intimni kutak, okružen slikama i pun dokumenata iz njegove prošlosti. - Volio bih štošta čuti o mojim roditeljima. Oni su davno umrli, a nije bilo moguće da ih posjetim i oprostim se s njima. Ne znam ni kako su pokopani, ni tko ih je sve posjećivao dok su bolovali... - Okrenuo se kako bi na kuhalu, skuhao kavu.

Uslužno sam skočio htijući to učiniti umjesto njega. Ili da mu makar pomognem.

- Dopustite, ja ću, gospodine Krekoviću.

- A, ne, ne, dragi zemljače! - zaustavio me blagom, ali odlučnom kretnjom. - Vi ste moj gost. Na ovo sam čekao već četrdeset godina. - Doimao se svečarski veselo, sav sretan, i odnosio se pristo kako se nikada ne očekuje od tako velikog čovjeka.

- Otkada Vi to onda niste dolazili u Tuzlu? - zanimalo me.

- Od '38.!

Vratio se tiho i stavio kavu pred nas.

- Izvolite, poslušite se - ponudio me domaćinski. I sjeo u naslonjač naspram mene, licem u lice.

- Gle ovo! - raširio sam oči, od prevelikog iznenađenja. - Bosanska džezva!... I tacna!... Šalice...

- Ponio sam ih sa sobom iz roditeljskog doma u Tuzli - objasnio je. - One mi bude uspomenu... podsjećaju me na majku i rodnu Bosnu, vrate u mladost. - Kao da su mi dotaknule neku skrivenu oprugu, osvježile pamćenje, odjednom se raznježio, potpuno otvorio i počeo iznositi dio po dio svog života, svaku pojedinost, svakog trena sve više, vjerojatno kao nikom drugom dotad. - Ovako ja, sam, u četiri ujutro, dok sviče nad Palmom, tek što se na prozoru ocrtaju prvi zruci zore, popijem iz njih kavu i sjetim se svoje prošlosti, dana provedenih u Tuzli, susjeda, obitelji, naročito majke. Onog nadanja, veselja, pjesme, beskrajne radosti i odanog prijateljstva u našim kućama. Gledam vani... na pučinu Mediterana i zamišljam da sam ondje. I vježbam ruku, pravim skice. - Skicirao je i mene, u međuvremenu. - Rukom stalno radim.

- Zar Vi, gospodine Krekoviću, tako rano ustajete? - bilo je za ne povjerovati.

- Navika! Moć navike, zemljače - objasnio je. - Još od početka Prvog svjetskog rata, 1914. Kako bih pomogao mojim roditeljima, svaki dan bih u to vrijeme donio drva, ugljena i vode, naložio vatru i uredio blagovaonicu, onda postavio ovu džezvu na peć i, učeći školske zadaće, čekao da oni ustanu. S njima bih popio prvu crnu kavu. U toplini ognjišta, uz majčin divni optimizam i očevo pesimizam. Tako sam poslije

nastave, slobodan, mogao davati razne instrukcije, dirigitirati i slikati... i materijalno ih pomoći. Okolnosti su nas rastavile, tražio sam šire putove u životu, ali... Kupio sam im, prije prošlog rata, kuću, da im olakšam starost... kako bi ostatak života proveli u novom domu i radeći u svom vrtu... - Potaknut time, pokazao je ženski portret, izuzetno živ. - To je moja majka, Marija, rođena Milanović, Livnjanka. - Pogled nije micao s njezinog lika. - Kao da je sad gledam - prisjećao se. - Onako produhovljena, stoji pred našom kućom, s mlinom za kavu u ruci, i melje kavu čekajući mene... da dođem... da se vratim... sa studija, te sa slikarskih izložaba i čestih putovanja diljem svijeta, čak iz Amerike, pa da u ovoj džezvi skuha kavu i popije je sa mnom iz ovih šalica...

Poletio bih joj u naručje, kao kad je bio mali.

Vraćao joj se svaki put zreliji, sigurniji. To je bio rezultat njegovog boravka u inozemstvu,

- Završila je građansku školu i veoma mnogo čitala - potvrdio je. - To je prenosila na nas svoje sinove: Rudolfa, Vilima, Vjekoslava i mene. Stalno nas je usmjeravala ka intelektualnom radu i stvaralaštvu: dobroj knjizi, glazbi, slikama.

Pružila im je svu ljubav, ali je pazila da ih ne razmazi. Pažljivo ih je odgajala. Da vole pravdu i istinu i da budu poštenu ljudi. Bili su nevjerojatno nadareni za sve vrste umjetnosti. Svaki je nešto znao. Crtao, pisao, svirao. I željela je da ih u tim ulogama vidi i ubuduće, kad odrastu, profesionalno. A krdom ih je i uzemireno gledala već pri pomisli na visinu troškova za njihovu izobrazbu. Bojala se da ih neće moći ni školovati, a kamo li uzdići do umjetnika. Ni jednog.

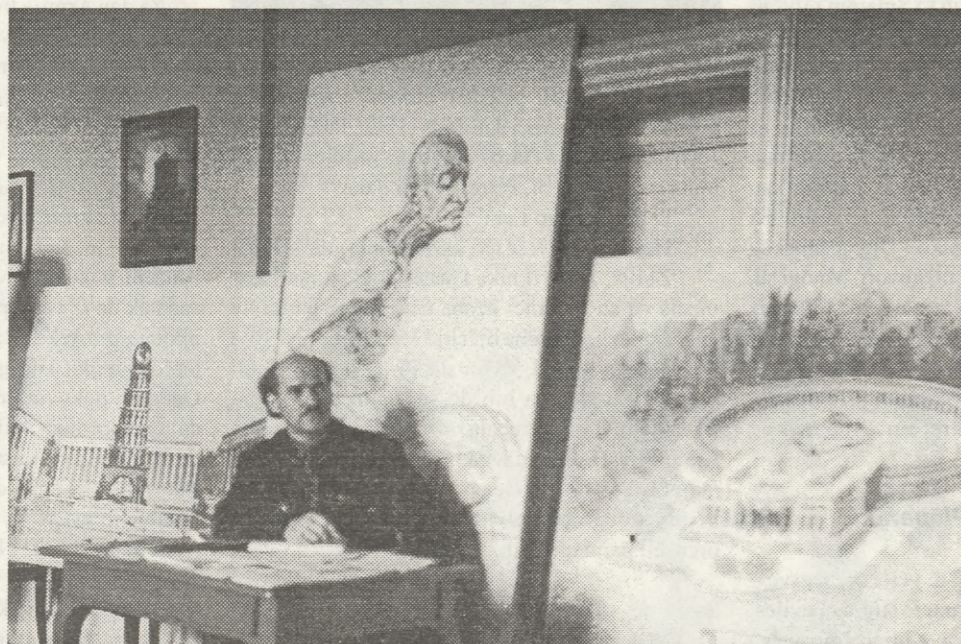
Ipak,

- Vaša braća su značajno doprinijeli glazbenom životu Tuzle, čuo sam - rekoh.

- Ali im to nije udarilo u glavu. Dobro su učili. Najstariji, Rudolf, je studirao šumarstvo - budila su se u njemu sjećanja na njih, neka gotovo neugodna, neka nepodnošljivo bolna. - Hrvatska seljačka stranka ga je kandidirala za narodnog zastupnika u Parlamentu. Sudjelovao je u Francuskom pokretu otpora. Danima je bio zatrpan u rovu, kući se vratio umno poremećen. - Nagno se naprijed, preko stolića za kojim smo sjedili, i raspričao se o drugoj dvojici svoje braće.

- Vilim je poginuo na ruskoj bojišnici u mjestu Valki kod Staljingrada, kao hrvatski vojnik, pod zapovjedanjem generala Markulja. Vjekoslav umrije u Tuzli, maltretiran od partizana, iako nije ratovao, već je radio kao gruntovničar.

- Naglo je ušutio, shrvan tragičnom sudbinom članova svoje obitelji. Tada je umro i moj otac, i moja majka je ostala sama - rekao je osjećajno, drhtavog glasa. - Kad sam napustio Hrvatsku, nikom, pa ni njoj nisam htio pisati; bojao sam se da, makar i nehotice, ne budem uzrokom neugodnih posljedica po nju. Pisao sam joj inače najmanje dvaput mjesečno i to me najviše radovalo. Zbog toga što sam dobro znao koliko su joj značila moja pisma. Tu sam radost izgubio '46., zauvijek, ali, vjerujte, ne prođe ni jedan dan, a da stoput ne pomislim na nju. U kojem god se dijelu svijeta nalazio i bez obzira, kao gost nekog kralja ili najsiromašnijeg indioskog seljaka ili radnika u peruanskim Andama, na visini od četiri tisuće metara. I dok slikam, skoro svaki potez četkice je praćen mislima na nju. Teško mi je što je nikada više nisam vidio, ni riječ joj napisao, niti ijedan paket poslao ja, njezin sin, jedini živ, iako bi joj to dobrodošlo. Na mojoj velikoj izložbi

Kristijan Kreković:

Ja pored portreta Mahatma Gandija i kojih arhitektonskih projekata posvećenih ideji "nove svjetske renesanse" i "svjetske Federacije"

među ljudima od budućnosti. Zнала je da će doći dan kada će potražiti i privatnu sreću u životu... oženiti se i osnovati vlastitu obitelj, zaseban dom, napustiti je. Naravno da mu je sve to željela. Imala je razumijevanja za njegova dugotrajna odsustvovanja, a potom i za dolazak vremena da ode. "Bog je htio da postaneš umjetnikom, Kristijane. Moraš odlaziti u svijet kad te onamo traže" - pomirila se s time, iako joj je bilo teško, jer joj je strašno nedostajao. Kao i ona njemu.

Najsretniji je bio kad je s njom pio kavu u dvorištu njihovog doma, na broju 82 u ulici Konjaničkoj, nadomak Skvera. Gustu crnu kavu. Gorku, bez šećera. Pravu bosansku kavu, koja je božanski mirisala. Baš kao i ona koju je upravo pio samnom. Uz neizrecivu nježnost i obiteljski smijeh. U tim trenucima, srca su im se, činilo se, doticala. Miris te svježave kave prizivat će živu sliku njegove majke i rodne Bosne do kraja njegovog života.

- Takvu ste je i naslikali, vidim - nisam mogao, a da ne primijetim. To je bilo tako uočljivo. - Bila je energična i autoritativna žena?

'55. u Washingtonu primio sam pismo od nje, jedino i zadnje. Da samo znate koliko sam bio sretan da je saznala bar nešto, o meni i mome radu. Ali, valjda kao odgovor na to pismo, komunističke vlasti su joj oduzele voćnjak koji je podizala s mojim ocem. Nije znala zašto su to učinili. Zacijelo su imali razlog, ali nije znala kakav - prokomentirao je gorko.

- Uzalud im se, jadnica, žalila. Obilazeći '56. njihove urede, u zgradi Općine, imala je nesreću. Pala je niz stube. Toliko je slomila kuk, da je od toga umrla. Da, da... završila je podno njihovih stuba - uzdahnuo je duboko, iz dna grudni, dušu kao da ispušta. Pretvorio se u spužvu natopljenu žalošću, koju cijedi sjećanje. Majčina ga je smrt zauvijek potresla. Kada je saznano za nju u Americi, pripremajući svoju izložbu po Europi, plakao je dok mu oči nisu prokrvarile. Ali, na majčin pokop nije mogao doći. Pomoglo mu nije ni zalaganje njegovog odvjetnika u Washingtonu. Samo one znajući zašto, nove su ga vlasti prikovale za stub srama... stavile izvan zakona. Agenti Državne sigurnosti su je stalno pratili i uznemiravali. Na razne načine. Prisluškiivali su i njezine razgovore sa svojim ukućanima... kćerkicama svog pokojnog sina. Naročito u vrijeme katoličkih blagdana... - Kakvog li sadizma! - Niz njegovo su se lice zakotrljale dvije krupne suze. - Nesretna starica... urutili su se protiv nje, samo zato što je bila moja majka. Zvijeri! - Iz džepa je izvukao rupčić i obrisao ih. Dugo je šutio, gutajući grudnu za grudnu gorčinu.

- Gospodine Krekoviću, nisu to oni možda činili samo zbog Vas - pomislio sam.

- Već zbog koga? - upitao je, u nevjericu, i povišenim glasom.

- Pa... i zbog nje - dodao sam.

- Kako? - tražio je objašnjenje.

- Na vijest kako je poginuo Vaš Vilim, svi susjedi su se, kažu, odmah okupili da joj iskažu sućut, a ona ju je odlučno odbila primiti, govoreći: "Neću, ne žalim ga! Moga Vilka ne treba žaliti! Neka je poginuo! Poginuo je za našu Hrvatsku!"

- Bosanska Hrvatica! Ona je uvijek imala dostojanstva - ponosio se njome. - Nikada neću preboljeti. Njezin lik... nikada ge neću zaboraviti... - izustio je neutješno. S novim suzama, ovoga puta, u grlu, ne samo u očima, etoliko mu je bilo teško. Glas mu je promukao i nabrekao od boli. Osjeća, pamti... Prošlo je tko zna koliko vremena dok se bar malo pribrao.

(Iz dokumentarne proze MICHELANGELO IZ TUZLE)

NA FRANCUSKIM RAZGLEDNICAMA PRIJE SEDAMDESET GODINA, A U TUZLI OVIH DANA:

Krekovićeva "Pastirica iz Bosne" - hrvatska djevojčica u narodnoj nošnji s jaganjcima, ulje na platnu, 130x100 cm, privukla je posebnu pozornost brojnih posjetitelja Međunarodne galerije u Tuzli. Predstavljena je u okviru izložbe crteža, grafika, slika i skulptura, s radovima još 47 nastavnika i učenika najstarije ovdašnje školske institucije, Gimnazije, upriličenoj u povodu jubilarne stote obljetnice njezinog rada. Nastala je daleke 1927. u Parizu, gdje je, u lipnju

te godine, izložena u otmjenom klubu Pasia i u umjetničkom Salonu, i tu bila vrlo zapažena i pohvaljena, te se odmah preselila na razglednice Francuske. Potpisana i na hrvatskom i na francuskom jeziku, postala je vlasništvom Umjetničke galerije BiH u Sarajevu, iz koje je i doputovala u rodni kraj svog autora. Dva tjedna, od 17. do 30. svibnja, boravila u tuzlanskoj Galeriji, svaki dan posjećivana i razgledavana, te lijepo zapamćena. A. C.

VIJESTI SA UNIVERZITETA U TUZLI

LJETNI UNIVERZITET TUZLA, 1999.

U vremenu od 16. do 30. srpnja 1999. godine održat će se u Tuzli Ljetni univerzitet na temu: ENERGIJA I OKOLINA, uz sudjelovanje preko 50 sveučilišnih profesora iz 15 zemalja.

Ljetno sveučilište je postalo tradicija koja je od velike važnosti za internacionalizaciju Sveučilišta u Tuzli. Programi u 1996., 1997. i 1998. godini su doveli do značajnog porasta

u kooperaciji Sveučilišta s mnogim inozemnim institucijama.

Bliže obavijesti zainteresirani mogu dobiti na Univerzitetu u Tuzli i na telefone: 075 - 25 20 61 i 25 20 58.

IZBOR PROREKTORA UNIVERZITETA U TUZLI

Na sjednicama Savjeta Univerziteta u Tuzli (4. i 27. svibnja 1999.) izabrani su prorektori:

- Dr. Šefik Mulabegović, redoviti profesor Ekonomskog fakulteta - za pitanja nastavnog rada i studentska pitanja,

- Dr. Jasenko Karamehić, izvanredni profesor Medicinskog fakulteta - za pitanja znanstveno-istraživačkog rada,

- Dr. Mirsad Donlagić, izvanredni profesor Fakulteta elektrotehnike i mašinstva - za međuuniverzitetsku suradnju u zemlji i u inozemstvu.

Rektor Univerziteta dr. Sadik Latifagić, redoviti profesor Tehnološkog fakulteta izabran je 21. siječnja 1999. godine.

U Društvu "Hrvatski dom" su bile česte i veselice, plesovi, pjesme, zabave svih vrsta, koje su bile dozvoljene u takvom domu. Tu su se sastajali i stariji i mlađi Hrvati, a dolazili su i građani svih naroda i narodnosti.

Hrvatska kulturno-umjetnička društva imala su zborove, dramske i recitatorske sekcije, orkestre (simfonijski i tamburaški), pjevačke sastave i dr. Poznati orkestri u Tuzli su bili Veliki simfonijski orkestar kojim su ravnali Oto Fridman, Karlo Dušek, Vlado Cerić, zatim tamburaški i duhački orkestar. Tako je HPD "Majeвица" obvezatno svake godine priređivalo koncert u Tuzli, a nastupali su i s drugim društvima u Domu.

Za vrijeme poklada održavali su se, u organizaciji hrvatskih društava, karnevali i maskembali. Najveselije je bilo u Udruženju zanatlija i u Hrvatskom domu, koji su organizirali "Napredak" i "Majeвица". Zabave koje su organizirala hrvatska društva bile su najposjećenije, a priredbe su održavali, osim u Domu, i u dvoranama grada, u školama i u svim mjestima izvan Tuzle. Bila su to značajna žarišta prosvjetno-kulturnog rada gdje je propagirana i jačana nacionalna svijest.

I u ovoj prigodi valja reći da je suradnja društva svih naroda našeg grada bila na najvišoj mogućoj razini. Društva su se međusobno pomagala, zajednički organizirala priredbe, ustupali prostore. Više naroda u Tuzli je živjelo zajedničkim životom, razvijajući pri tom mnoge zajedničke crte, oblike života i pravce razvoja, a ispoljavajući srodne potrebe i iste probleme.

(Nastavit će se)

Pripremio: Juraj Novosel

PANSION STUHLI

tel. 281-577

Pored ugostiteljskih usluga ovaj objekat raspolaze sa sobama za spavanje koje su opremljene na suvremen način

TUZLA,
M. Popovića Đurića 60

GOSTOVANJE DJEČJEG KAZALIŠTA IZ OSIJEKA U TUZLI

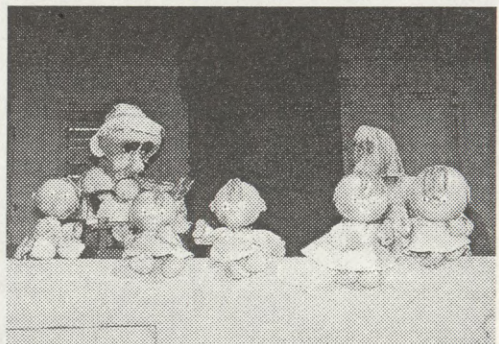
Dječje kazalište iz Osijeka gostovalo je 16. i 17. svibnja 1999. godine u Tuzli. U Domu Armije izveli su lutkarsku igru POSTOLAR I VRAG, autora Augusta Šenoe. Tekst je prilagodio i režirao Borislav Mrkšić.

Ovo gostovanje je, prema tiskanim pozivnicama, bilo pod pokroviteljstvom Vlade Tuzlanskog kantona i Općine Tuzla, a u prigodi

Prijem u konzulatu RH

otvorenja "3. majskog festivala najmlađih" od 16. do 21. svibnja 1999. godine u Tuzli. Organizator se nije najbolje snašao, te su tu uskočili i svojim prisustvom i pozivom gostima gospoda: fra Petar Matanović, gvardijan Franjevačkog samostana i

Davorin Zagorščak, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Tuzli, te direktorica Opće gimnazije KŠC, gospoda Marica Petrović, gospoda Ernesa Mešić, g. Srećko Tunjić i Juraj Novosel.

Šenoina pjesan POSTOLAR I VRAG lucidno obrađuje motiv trgovine s vragom nazočan u svime europskim književnostima od Marlowa i Goethea do Manna i Brešana. No, dok "prodaja duše" potaknuta znatiželjom, obješću i požudom za "nečim višim i višim" u obradama svih autora, jest poraz i tragedija protagonista, kod Šenoe postolareva iskrena i ljudska potreba za pukim opstankom, rezultira trijumfom slabijeg i nemoćnijeg. A u nevolji lukavijeg i vještijeg.

Iz brojnih kritika ove predstave izdvajamo: ...kao zamisao i realizacija predstava je uspjelo ostvarenje temeljeno na književnom predlošku, u modernoj obradi i načinu izvedbe, dobre likovnosti... predstava je to koju prvenstveno trebamo gledati...

...Sigurno je da su ovom uspjehu, prije svega, doprinijeli osječki umjetnici te njihovi suradnici, koji su napravili predstavu velikih kazališnih dometa...

I tako dalje, sve samo pozitivne ocjene. Djeca prisutna predstavi i mi stariji u Tuzli smo doživjeli jedan izuzetan doživljaj izvanrednih umjetnika.

Nakon predstave gvardijan Franjevačkog samostana je primio osječke umjetnike s ravnateljicom gospođom Jasminkom Mesarić i pročelnicom upravnog odjela za društvene djelatnosti grada Osijeka gospođom Jasminkom Novak-Kovač.

Ujutro, 17. svibnja generalni konzul gospodin Davorin Zagorščak je upriličio prijem. Nakon održane predstave u Domu Armije za najmlađe, članovi Osječkog kazališta su krenuli put Usore u Sivšu, gdje su za učenike priredili još jednu sjajnu predstavu VRIJEME ZA BAJKU, autora Jiri Streda.

Ovo gostovanje Dječjeg kazališta iz Osijeka je bilo poseban kulturni doživljaj za grad Tuzlu i sve ljubitelje kazališne umjetnosti.

HG

hrvatska
demokratska
zajednica
croatian
democratic
union
Županijski odbor Soli

OBAVIJEST

Na sjednici Županijskog odbora Soli Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine, održane 2. lipnja 1999., izabrani su:

- Dopredsjednici: gospoda Anto Pranjić, Zdenko Tadić i Franjo Čančarević.

- Tajnik: gospodin Zvonko Lugonjić.

- Rizničar: gospodin Ivica Kovačević.

Ranije, 6. svibnja, za predsjednika je izabran gospodin Pejo Banović.

PROSLAVA MATURALNE VEČERI UČENIKA OPĆE GIMNAZIJE KATOLIČKOG ŠKOLSKOG CENTRA SVETI FRANJO

U utorak, 18. svibnja o.g., u hotelu Bristol učenici Opće gimnazije Katoličkog školskog centra proslavili su maturalnu večer sa svojim profesorima. Veselje je trajalo dugo u noć - zapravo do jutra narednog dana. Pjesmi, plesu,

igri i druženju nije bilo kraja. Radost zbog svršetka školovanja i sjeta radi rastanka, te dogovor o slijedećem susretu 2004. godine, sve je to bilo prisutno te noći. Uskoro, poslije položene mature - krenut će svaki svojim putem, te

pokušati realizirati želju odabira studija svog života.

Poželimo im sreću da uspiju u svojoj nakani i da se upišu na studij koji su odabrali.

J.N.

Učenici i profesori Opće gimnazije KŠC

NOVI DOKTOR ZNANOSTI

DR. DRAGAN KESER

Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Tuzli, kandidat DRAGAN KESER, doktor medicine, mr., 25. svibnja 1999., obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom: RESPIRATORNA FUNKCIJA PLUĆA U PACIJENATA S NEUROMUSKULARNIM OBOLJENJIMA, i time je stekao pravo na znanstveni stupanj DOKTORA MEDICINSKIH ZNANOSTI.

Disertaciju je obranio pred Komisijom u sastavu: prof. dr. Osman Sinanović, predsjednik,

prof. dr. Ekrem Ajanović, član i docent dr. Hasan Žutić, član.

Dr. Dragan Keser je liječnik na Klinici za plućne bolesti i tuberkulozu Univerzitetskog kliničkog centra u Tuzli i viši asistent na Medicinskom fakultetu. Objavio je više stručnih i znanstvenih radova i sudjelovao na više kongresa i simpozija u zemlji i u inozemstvu. Koautor je priručnika: Prevencija i liječenje tuberkuloze pluća, te knjige Elektrokardiografske osobitosti kroničnog plućnog srca i udžbenika Pulmologija. Potpredsjednik je humanitarne organizacije Bosnia saliniana medica, te član Udruženja pulmologa i Udruženja kardiologa BiH, kao i Mediteranske asocijacije miologa.

JEZIČNI SAVJETI

PRINTER - ŠTAMPAČ, PISAČ

Na televiziji možemo čuti reklamu: Za kilometre besprijekornih dokumenata printeri STAR i MIKROLINE. Riječ *printer* engleskoga je podrijetla, tvorena je od glagola *print* koji znači tiskati i nastavka -er kojem u hrvatskom odgovara nastavak -ač. *Printer* označuje stroj koji automatski ispisuje tekst s računala. Printera ima više vrsta: iglični, matrični, laserski itd. Kako se taj stroj zove na hrvatskome? Zabilježeni su prijedlozi *printer, štampač, štampalo, ispisivalo, pisač, pisalo, pisaljka, tiskač, tiskalo, tiskaljka*. Svi se ti nazivi, naravno, ne rabe jednako često. U većini terminoloških rječnika zabilježen je naziv *pisač*. Neki manji i popularniji rječnici navode nazive *printer* i *štampač*. U općem se jeziku najčešće rabi posuđenica *printer*, a tek se povremeno rabe nazivi *štampač* ili *pisač*. Tako ćemo u oglasima u novinama najčešće pročitati da tko prodaje ili kupuje printer, a tek povremeno štampač ili još rjeđe pisač.

Printer je anglicizam, pa ga je bolje zamijeniti domaćim nazivom. *Štampač* je stvoren u hrvatskome dodavanjem nastavka -ač na stranu osnovu *štam*. Iako je riječ *štampa* kao i njezine izvedenice udomaćena u hrvatskom, u biranijim je tekstovima nastojimo zamijeniti riječima domaćega podrijetla. Tako je *štampa - tiskar, štamparija - tiskara, štampar - tiskar, štampati - tiskati, štamparstvo - tiskarstvo* itd.

Prema navedenom obrascu mogli bismo smatrati da printer treba nazvati tiskač ili tiskalo. Međutim, pri odabiru najboljega naziva valja uzimati u obzir i proširenost i prihvatljivost. Navedeni su nazivi zabilježeni kao pojedinačni prijedlozi, ali se nisu zadržali ni u nazivlju ni u općoj uporabi. Naziv pisač domaća je riječ tvorena od glagola pisati i nastavka -ač. Već je dobro prihvaćena u nazivlju pa joj možemo dati prednost pred ostalim istoznačnicama.

Dr. Milica Mihaljević

Generalni konzulat Republike Hrvatske
Tuzla

PRIOPĆENJE

Povodom Dana državnosti Republike Hrvatske, generalni konzulat u Tuzli primio je mnogobrojne čestitke. U nemogućnosti da se zahvali svima pojedinačno, generalni konzul ovim putem izražava svoju zahvalnost za sve upućene čestitke i dobre želje. Također, zahvaljuje i svima onima koji su se odazvali na jučerašnji koncert folklornog ansambla "LADO", uveličavši tako svojom nazočnošću obilježavanje Dana državnosti Republike Hrvatske u Tuzli.

2. 06. 1999.

GENERALNI KONZULAT
REPUBLIKE HRVATSKE

VARKA

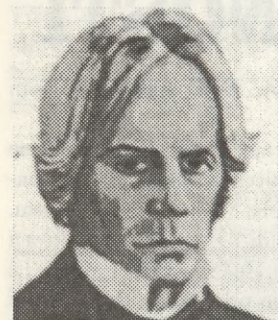
Glasoviti njemački prirodoslovac Alexander Humboldt (1769.-1859.) našao se sa svojim prijateljima znanstvenicima u nekom parku pred nekom velikom staklenom kuglom, kakve su u ono vrijeme ukrašavale brojne parkove i izletišta.

Prišao je kugli, taknuo je rukom i uzviknuo: "Pogledajte - s ove strane, s koje kuglu obasjava sunce - ona je hladna, a s ove druge, koja je u sjeni - kugla je topla".

Svi pridoše kugli, opipaše je i uvjeriše se u ono što je Humboldt govorio. Iznenađeni, počеше odmah iznositi najrazličitije pretpostavke, da bi im, na kraju sve lijepo objasnio Humboldt:

"Nema tu, gospodo, nikakvih fizičkih, geometrijskih ili aritmetičkih zakona i zakonitosti. Ja sam jednostavno, dok smo mi bili podalje, zamolio vrtlara da kuglu okrene za 180 stupnjeva..."

SAMO PRIČA

Britanski fizičar Michael Faraday (1791.-1867.), izumitelj "elektromagnetske rotacije" i brojnih drugih izuma, neobično je cijenio rad svog pomoćnika Andersena. On je uglavnom izrađivao različite aparate po Faradayevim naputcima i obavljao demonstracijske pokuse za vrijeme njegovih predavanja za javnost.

Jednom zgodom upitali su Andersena (koji je inače cijenio i voli svog šefa) kako je biti pomoćnikom slavnog znanstvenika. Odgovorio je:

"Vi mislite da gospodin Faraday nešto radi? Ne, varate se, sve radim ja, on samo pripovijeda..."

ROSSINIJEV STRAH

Slavni talijanski skladatelj Gioacchino Rossini "umirao" je od straha kad bi čuo zvižduk lokomotive. Strahovito se bojao željeznice uopće.

Kad bi izdaleka čuo udaranje kotača po tračnicima počeo bi drhtati, a puno puta doslovce je padao u nesvijest. Neki njegovi poznanici jednom su ga uspjeli dovući na milanski željeznički kolodvor i utrpali ga u jedan vagon.

Kad je vlak krenuo, Rossini se onesvijestio. Na prvoj stanici izveli su ga iz vlaka, a on im je sav blijed, rekao: "Takav sam - kakav sam, gospodo."

Da nisam takav kakav jesam, vjerojatno ne bih nikad uspio skladati "Seviljskog brijača", nego bih kao neki od vas svirao u kakvom kavanskom orkestru.

ROB NAVIKA

Slavni njemački filozof Immanuel Kant imao je zaista čudne navike. Svaki njegov dan bio je reguliran u sekundu.

Ustajao je točno u pet sati. U sljedećih deset minuta popio bi dvije šalice čaja i popušio lulu. Od 5,10 do 6 sati šetao je vrtom. Zatim je ulazio u kuću i čekao do 7 sati kada je počeo raditi. Ručao je u 13 sati, a 15 minuta kasnije izlazio je na ulicu (po njemu su prolaznici ravnali satove). Stalno je bio zabrinut za vlastito zdravlje i strogo je kontrolirao krvni tlak, temperaturu i vlažnost zraka u svom stanu, gdje je vladala stalna temperatura od 14 stupnjeva Celzijevih. Disao je samo kroz nos, jer se bojao da će dobiti upalu pluća ako diše kroz usta. Iznad svega mrzio je pivo. Kad bi mu javili da je netko umro, odgovorio bi: "Sigurno ga je ubilo pivo!"

BUDALA - BOLJE STARA NO MLADA

Bivši britanski premijer Harold MacMillan za vrijeme svog premijerskog mandata posjetio je jednu englesku tvornicu za preradu mesa. Budući da ga je proces proizvodnje jako zanimao, idući kroz pogone ispitivao je domaćine. Izlazeći iz tvornice, čuo je kako neki mladić u bijelom ogrtaču tiho govori svom kolegi: "Zašto sve to zanima staru budalu?" Premijer se okrene prema mladiću i smireno reče: "Vidite, mladiću, kaže se da nijedna budala nije poput stare budale - osim mlade budale. No, mlada budala mora najprije postati stara budala da bi shvatila kakva je velika budala dok je bila mlada".

ZASJENJENA PAMET

Nekadašnja hollywoodska ljepotica, filmska i (povremeno) kazališna glumica Raquel Welch, nastupala je sredinom osamdesetih godina u nekoj kazališnoj predstavi u New Yorku. Tek što se pojavila na pozornici, ne uspjevši izgovoriti još niti riječi, iz prvog reda gledališta skočila je neka žena i glasno napala glumicu: "Kako vas nije stid pojaviti se pred toliko ljudi."

Vi i gluma udaljeni ste kilometrima. Pokazujete samo grudi i stražnjicu. Pokažite jednom i mozak - ako ga imate". Nakon predstave glumica se obratila znatiželjnim novinarima: "Sve ste vidjeli i čuli. Zar sam ja kriva što moja ljepota zasjenjuje moju pamet?"

NI KRALJU NIJE LAKO

U intervjuu što ga je svojedobno dao američkom listu "Washington Post", britanski prestolonasljednik Charles žalio se da se "osjeća posve nekorisnim u svom kraljevstvu". "Stalno patim od griznje savjesti što moram opravdati svoje postojanje. Nemam nikakve vlasti i zapravo nikakve uloge, samo sam nasljednik i ništa više... Ne pomaže ništa ni kad držim govore. Mogu samo pokušati biti uzoran. Inače, nitko ne bi ni riječi rekao kad ne bih apsolutno ništa radio, ali ja to neću. Činit ću vam se glupim što ovo govorim, ali morao sam se u životu puno boriti da bih dokazao kako sam dobar kao i drugi 'normalni' građani..." Ni kraljevima nije lako!

UPITNE VRLINE

Jednom se zgodom Oscar Wilde našao u društvu brojnih industrijalaca koji su pričali o svojim bogatstvima. Jedan od njih pripovijedao je kako ni sam ne zna koliko zapravo iznosi njegov kapital, a sve je, govorio je, stekao štedljivošću, koja je najveća čovjekova vrlina. To je toliko razljutilo Wildea da mu je skresao pravo u lice: "Gospodine, svatko govori o potrebi one vrline koje se u vlastitom životu nema potrebe držati: bogataš uznosi štedljivost, a lijenčina naklapa o tomu kako je rad častan".

RUŠITELJI REKORDA

Kakvi su samo to trkači bili - Steve Ovett i Sebastian Coe. U samo godinu dana "otimali" su jedan drugom svjetski rekord na jednu milju. Nezapamćeno u povijesti atletike.

Najprije je Ovett 1980. godine postavio rezultat 3:48:80. Godinu dana poslije, na mitingu u Zurichu, Coe je pretrčao milju za 3:48:53. Novi rekord "trajao" je samo tjedan dana. Na mitingu u Koblenzu (Njemačka), Ovett je još jednom "spustio" vrijeme - 3:48:40. Samo dva dana poslije, u Bruxellesu, Coe je "podivljao" - pretrčao je milju za rekordnih 3:47:33. Njih dvojicu svijet sigurno nikada neće zaboraviti.

FENIKS

Najljepša haljina

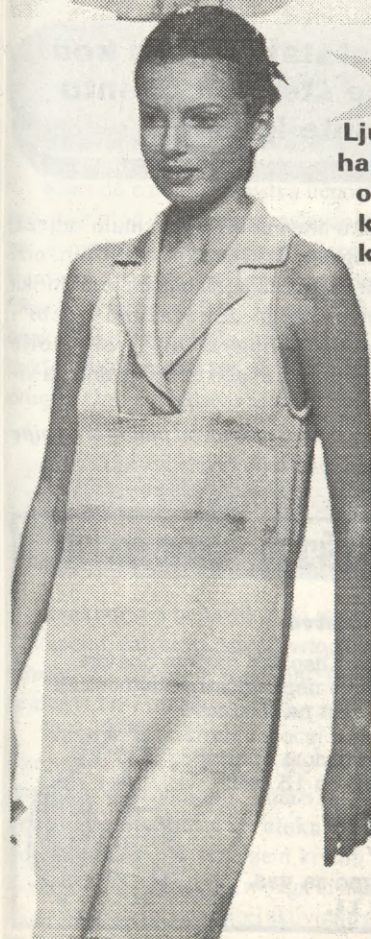
TIL I ČIPKA ZA LJETNE NOĆI

Ljetna oprava? Zašto ne dvije ili tri, jedna preko druge? Prozirni slojevi, fini vezovi ili pak raskošna jednostavnost... birajte što vam najviše odgovara!

SVILENI STEZNIK
Saten svila idealna je za ovu ekstravagantnu, doista vrlo neobičnu Armanijevu haljinu. Puno nabora, naramenice i kroj steznika kakav su nosile nekadašnje princeze ne mogu proći nezapaženo.

ELEGANTNO I JEDNOSTAVNO
Po običaju, Max Mara nudi elegantno i jednostavno. Koso krojena "čokoladna" svila i izrez obrubljen istom tkaninom privući će i one najzibirljivije.

HALJINA-KOMBINE
Ljubiteljice kraćih haljina privući će ova dvoslojna, krojena poput kombinea. Zapuše li večernji povjetarac, dodatak je lagana, pamučna vesta.

PAMUČNA KOMBINACIJA
Pamuk je neizbježan ljetni materijal, osobito za tunike i lagane haljine. Ova ravnoga kroja, u gornjem je dijelu krojena poput sportske majice. Posebnu draž daje kombinacija širih i užih pruga od konca tek za nijansu tamnijeg.

SLOJEVITO I PROZIRNO
Ove ljetne modne sezone neizostavne su haljine koje se nose jedna iznad druge. Laura Biagotti preporuča da donja bude od satena, a gornja od prozirnog tila s končastim lišćem.

VITA

SAVJETI LIJEČNIKA I NOVOSTI IZ MEDICINE

Sedam savjeta za bolje pamćenje

1. Unapređujte svoje pamćenje? Zapazite i zapamtite broj automobila ili telefona, važne rođendane ili sadržaj svoje liste za kupovinu.
2. Zbrajajte prigodom kupovine cijene uzete robe i zatim ih usporedite na blagajni s računom koji ste platili.
3. Trenirajte svoje pamćenje igrajući se, otprilike kao s klasičnom igrom "Memory" (memorija).
4. Stvorite za sebe pomoćno sredstvo za pamćenje, misaone veze.
5. Neka u tome sudjeluju sva vaša čula: vid, sluh, opip, miris i okus.
6. Koncentrirajte se u stanovito vrijeme samo na jednu stvar.
7. Naučite svakog tjedna po jednu pjesmu napamet.

Pušenje ubija 4 milijuna ljudi godišnje

SVAKE OSME SEKUNDE UMRE JEDAN PUŠAČ!

Nikotin godišnje ubije četiri milijuna ljudi: svakoga dana umre ih oko 4000, svake osme sekunde nestane po jedan život. Čak polovica dugotrajnih, upornih pušača umire od posljedica pušenja, životni vijek kraći im je za punih 20 godina nego onaj nepušača, a pušenje je i glavni uzrok 25 po život opasnih bolesti. Odavno je pak dokazano i poznato da je duhan, odnosno njegov najštetniji sastojak - nikotin, prvi uzrok nastanka, a time i smrti od nekih malignih bolesti. Čak 95 posto smrti od sve češćeg raka pluća ima se pripisati upravo pušenju.

Uspriko svim ovim crnim statistikama, zagovaranje nepušenja donosi rezultate. Dobar su primjer Sjedinjene Američke Države: 1964. godine pušilo je 40 posto Amerikanaca, danas ih puši 22 posto, gotovo upola manje. Taj trend većinom treba pripisati dobroj informiranosti građana o štetnosti pušenja, donošenju strogih propisa, ali i prvim optužbama na račun duhanske industrije.

Upravo su u SAD-u proizvođači cigareta prvi put materijalno (financijski) odgovarali za tolike smrti od pušenja, a postoji i ideja da se cigareta, čiji je glavni sastojak smrtonosni nikotin, počne tretirati kao i svako drugo narkotičko sredstvo. Nova direktorica SZO-a dr. Gro Harlem Brundtland rekla je kako se cigareta eufemizam za svjesno smišljen proizvod koji pruža točno onoliko količinu nikotina koja njezinog uzivatelja čini ovisnim sve dok ga ne ubije. Stoga se i pandemija pušenja (jer ta je štetna navika poprimila već tolike razmjere), često tretira i kao najmasovnije samoubojstvo u povijesti čovječanstva.

Nepušači pate manje

Nakon zubnih su operacija pušači u lošijem položaju: njihove rane u ustima zacjeljuju sporije nego kod nepušača, ustanovili su znanstvenici sa State University of New York u Buffalu. Razlog: pušenje ne samo da slabi obrambeni sustav, oduzima tijelu vitamine (npr. vitamin C) i elemente u tragovima (cink, selen), koji sudjeluju u zarašćivanju rana.

Tko češće jadicuje, živi zdravije

Psiholozi su otkrili ovo: tko svom nezadovoljstvu daje oduška, prolazi opuštenije kroz život. Naime, zatomljene brige i bojazni izazivaju depresiju i želučani vried. Stoga se izjadajte povremeno nekoj suosjećajnoj osobi.

Opasnosti zbog rada na kompjutoru

Redoviti rad ispred ekrana može oštetiti zdravlje. Među najčešće simptome ubraju se pečenje u očima, umor, glavobolja i povremena kratkovidnost, na što sada sve češće ukazuju stručnjaci. Neprestano gledanje u ekran smanjuje treptanje pri čemu se suši rožnica. Suhe oči posebice opterećuju ljude s kontaktnim lećama.

Monotoni pokreti kao što je rad s mišem mogu dovesti do takozvane kompjutorske bolesti. Ona počinje s neuduznim simptomima kao što su umorne ruke ili napetosti, a završavaju s bolovima i osjećajem gluhoće, što sve može imati za posljedicu teške tjelesne smetnje, a u krajnjem slučaju i invalidnost. Kako bi se izbjegla trajna oštećenja, stručnjaci savjetuju česte prekide rada pri čemu valja istezati ruke, noge i ramena.

Podlaktice i ruke moraju kod sjedenja sačinjavati jedinstvenu crtu. Razmak između očiju

i ekrana mora iznositi 50 do 70 centimetara. Osim toga preporuča se češće pogledati udaljeni predmet, a povremeno protrljati zatvorene oči. Veoma je važna i dobra rasvjeta, koja na ekranu ne stvara nikakav odraz. Pored tjelesnih, postoje i psihička opterećenja, prouzročena sve većim pritiskom suvremenih brzih računala. Kompjutorima izazvana oboljenja još nisu uvrštena među profesionalna oboljenja.

S vremenom na vrijeme odmoriti oči i ne stalno netremice zuriti u ekran. To je mala pomoć protiv kompjutorskih bolesti.

Nedostatak željeza kod djece šteti kvocijentu inteligencije

Djeca koja u hrani dobivaju premalo željeza, moraju zbog toga ispaštati već kao tinejdžeri: niži im je kvocijent inteligencije, slabija im je motorika i sposobnosti. Mnogo željeza ima u ribi i proizvodima od punog zrna. Tijelo bolje iskorišćuje biljno željezo ako uz njega dobiva vitamin C.

SAVJET: uz muesli ili kruh od punog zrna pijte čašu narančina soka.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr. Nisvete Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone
090 - 149 - 514 i 217-927
možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

Davanje vitamina "E" sprječava ili odgađa operaciju očne mreže

"Obična mreža" (medicinski "Katarakta") je pomućenje oka, od kojega su pogođene tisuće pacijenata. U uznapređovalom stadiju, ta se mreža mora operativnim putem ukloniti. Kirurzima je to mala operacija, koja traje samo 30 minuta, ali se mnogi ljudi boje, djelomično i bez osnove, takve operacije. Jer nakon zahvata, 99 posto pacijenata opet može vidjeti kao i ostali, zdravi ljudi. Unatoč toj zapaženoj kvoti uspjeha, pogođeni traže mogućnost da izbjegnju ili barem odgode operativni zahvat.

Prema priloženoj studiji, koja je provedena nad 250 pacijenata, moglo je 56 posto svih pacijenata prištedjeti operativni zahvat posebnom terapijom s pomoću vitamina E. Taj podatak je svakako vrlo ohrabrujući za oboljele od mreže na oku.

Kako bih mogao poboljšati probavu?

Budete li malo strpljivi, poboljšat ćete probavu i bez sredstava za čišćenje crijeva:

- 1) Jedite mnogo balastnih tvari (voće, salate, povrće, proizvode od punog zrna).
- 2) Umjesto uobičajenog doručka jedite ujutro musli od pahuljica, suhog voća, jogurta, mliječnog šećera i pšeničnih mekinja.
- 3) Pojedite svaki dan 2 jabuke.
- 4) Pijte obilno.
- 5) Svakodnevnim se kretanjem oslobađaju nervni transmitteri za poticanje probave.

Govor kose

Kosa daje uvid u svojstva ličnosti. Te su nove spoznaje plod opsežnog proučavanja 300 žena što ga je profesor dr. Reinhold Bergler obavio za Pantene Pro-V. Profesor dr. Bergler kaže: "Različiti se tipovi žena žele preko kose prikazati onako kako bi htjele da ih vide drugi ljudi". Kosa, dakle, ističe nešto što se može i treba dojmiti drugih. Ona je sredstvo priopćavanja.

Vrtoglavica

Svaki deseti bolesnik, koji stigne u liječničku ordinaciju, žali se na osjećaj vrtoglavice, posebice izražen pri naglijem ustajanju. Iza toga, također se mogu kriti različiti uzroci.

Veoma je raširen osjećaj vrtoglavice pri okretanju glave, koji može biti praćen i snažnom glavoboljom. Polazi se od toga da su posrijedi smetnje u krvotoku i prokrvljenosti pojedinih organa. Suženjem krvnih žila ili žilica poremećena je opskrba mozga kisikom. Nužno je stoga uzimati lijekove koji aktiviraju prokrvljenost.

Dužina života i faktori rizika

Dužina se života u svim industrijskim zemljama za proteklih nekoliko desetljeća znatno povećala. Dok kod muškaraca žive najduže Japanci, među ženama su na prvom mjestu Švicarke. U Austriji su, na primjer, muškarci dosegli prosječnu životnu dob od 71,53 godine, a žene 78,13.

Najvažniji su faktori rizika za ateroskleroze i srčani infarkt poremećaji u metabolizmu masnoća, pušenje i visok krvni tlak. Pojave li se zajedno, taj "snop rizičnih faktora" djeluje osobito nepovoljno. Na primjer, utvrđeno je da se 37 posto muškaraca s visokim krvnim tlakom pojavljuje istodobno i hiperkolesterolemija.

Najnovije procjene Oksfordskog sveučilišta pokazuju da se značenje hiperkolesterolemije kao faktora rizika dosad još i podcjenjivalo. Dosad se smatralo da smanjenje kolesterola za 1 posto smanjuje opasnost od srčanog infarkta za 2 posto, no nedavna je analiza ustanovila da odnos iznosi čak 1:3. To znači: snizi li se razna kolesterola za 10 posto, smanjuje se opasnost od srčanog infarkta za 30 posto.

Pri utvrđivanju kolesterola u krvi ne postoji nikakav "siguran" prag koji isključuje opasnost od oboljenja. Stoga nije ni pravilno, premda se to još često čini, davati nekakve "granične vrijednosti" (npr. 140-220 ili slično). Poželjno je da razina kolesterola iznosi 200 ili manje. Međutim, orijentaciona vrijednost "200" nije nikakav prag.

Sprječavanje ateroskleroze temelji se na prehrani. Treba smanjiti ukupnu potrošnju masnoće na 30 posto dnevne količine energije, smanjiti uzimanje zasićenih masnih kiselina, ograničiti uzimanje kolesterola na 300 mg/dan i više uzimati nezasićene masne kiseline i balastne tvari.

Zašto je krom tako važan?

Krom djeluje na cjelokupan imunološki sustav i usporava proces starenja

- Procesi i stanja na koja utječe krom:
- * Potreba za rafiniranim šećerom i drugim ugljikohidratima
 - * Energetska razina popodne
 - * Energetska reakcija pri onim sportovima kod kojih se troši kisik
 - * Rast i izgradnja mišića
 - * Promjene raspoloženja: reakcija i stres
 - * Šećer u krvi
 - * Rad srca
 - * Razina kolesterola i drugih masnoća u krvi
 - * Tjelesna težina
 - * Stabilnost RNK i DNK
 - * Pamćenje

Na sve ove procese krom ima utjecaj i može ih pozitivno usmjeravati. Potrebna je, naime, samo sićušna količina kroma pa da se sve ove životne funkcije bez problema odvijaju.

DRIJENČA '99 OBAVIJEST

Proslava obilježavanja prve obljetnice spomen obilježja palim braniteljima Drijenče 92-95, održat će se 12. lipnja 1999. g. s početkom u 11 sati.

Zašto jogurt?

Jogurt je idealna hrana ako želite smršaviti, jer 100 grama obranog jogurta donosi manje od 50 kalorija. No to nije sve:

- * jogurt sadrži važne bjelanjčevine
- * bogat je kalcijem, fosforom, kalijem i natrijem (siromašan je jedino željezom)
- * sadrži mnogo vode, što je naročito važno ljeti kad tijelu treba stalno nadoknađivati tekućinu izgublenu znojenjem
- * sadrži mliječne fermente koji potiču probavu i ublažuju napuhnutost
- * izvrsno se nadopunjuje s drugim namirnicama, ponajprije s voćem.

Giht (ulozi) - tipična bolest blagostanja

Giht nastaje kao posljedica povećane koncentracije mokraćne kiseline u krvi. Glavni uzrok za napad gihta jest prije svega povećana tjelesna težina, kao i prekomjerno uživanje alkohola. Stručnjaci zbog toga savjetuju da se držite svoje normalne težine, te da samo umjereno jedete meso i mahunasto povrće, a da svakodnevno jedete voće i povrće, te da pijete samo malo alkoholnih pića.

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 07. lipnja 1999. godine navršava se godina dana od kada smo izgubili našeg dragog

ANTONA MARKOLINI

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na tvoj dragi i plemeniti lik.
Supruga Ankica, kćerke Đovana i Silvana

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

PODLISTAK
HRVATSKOG
GLASNIKA

USORA

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

List za kulturu, društvena pitanja i politiku

Broj 46

godina VIII

Svibanj 1999.

A K T U A L N O S T I

JUBILARNI XX. TURNIR - SIVŠA '99.

TRADICIONALNI NOĆNI MALONOGOMETNI MEĐUNARODNI TURNIR U SIVŠI - općina Usora održava se od 1976. godine na poligonu malih športova u Sivši, svake godine od 19,00 sati uz četverogodišnji prekid tijekom rata (1992.-1996.). Kvalitetom, masovnošću, dobrom organizacijom te bogatim nagradnim fondom Turnir se davno proćuo van granica BiH kao jedan od najkvalitetnijih malonogometnih turnira u ovom dijelu Europe. Generacije nogometaša amatera i profesionalaca nastupale su na

JUBILARNOG TURNIRA na Europskoj razini. XX. TRADICIONALNI MEĐUNARODNI NOĆNI MALONOGOMETNI TURNIR SIVŠA '99. okupio je brojne momčadi, goste i gledatelje kojih je po slobodnoj procjeni bilo preko 5.000 na ceremonijalu otvorenja i tijekom turnira. Nastup HKD "IZVOR" ŽABLJAK, KUD OŠ fra IVANA FRANE JUČIĆA, PLESNE GRUPE SREDNJE ŠKOLE STJEPANA RADIĆA SIVŠA te poznati umjetnik JOSIP PEJAKOVIĆ na otvorenju turnira su oduševili prisutne.

USORA, što je ujedno i pokazatelj da tvrdom muškom nogometu već pomalo počinje parirati ljepši spol. Rezultat ove utakmice ne odražava kvalitetu pokazanog poznavanja nogometa na terenu te ga čisto "turistički" nećemo objaviti. Sam nastup i osobno zalaganje i vještina baratanja nogometnom loptom izaziva strahopoštovanje i kod nogometnih profesionalaca.

I Mjesto: BOSNA KOMPRED-TUZLA
II Mjesto: ROBENI OMANJSKA-USORA
III Mjesto: ČOŠIĆ-PROMEX SIVŠA-USORA
IV Mjesto: MRAMORPROM JELAH

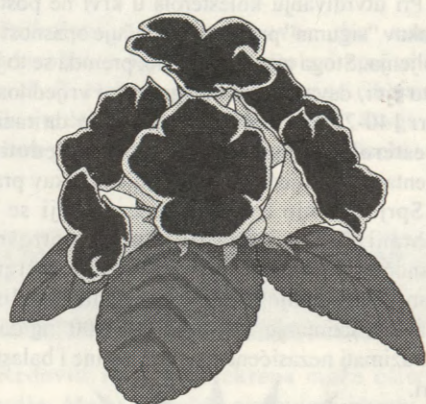
BILTEN '99

turniru kao članovi momčadi iz Usore, Tešnja, Teslića, Doboja, Posavine, Srednje Bosne, Hercegovine, Republike Hrvatske, Slovenije, Srbije, Austrije, Njemačke, Švicarske... Zabilježen je i nastup nekoliko nogometnih profesionalaca koji nastupaju u ligama Belgije i Holandije kao i nastup brojnih momčadi SFOR-a DANSKOG BATALJUNA na poslijeratnim turnirima. Ove godine smo svjedoci ogromnog truda i sredstava koji su vrijedni aktivisti MZ Sivša uložili u renoviranje športskog poligona gdje su uvjeti za održavanje XX.

Zabilježen je dolazak brojnih gostiju i uzvanica, iz političkog, kulturnog, vjerskog života BiH, te predstavnici raznih međunarodnih institucija koje borave na ovom prostoru. Nakon bogatog kulturnog programa turnir je svečano otvorio načelnik Općine Usora gosp. Ivica Kovačević. Vrlo kvalitetan nogomet, velik broj posjetitelja i sudionika dovodi ovaj turnir među jedne od najkvalitetnijih turnira u BiH. Pored kulturno-zabavnog dijela programa, ovaj turnir je sobom donio i jednu zanimljivu revijalnu utakmicu i nadmetanje dviju ženskih ekipa COBRA USORA i MATTEO

ALITER POBESNI STRANCI	ZUBARSTVO KAO ZNAK	STEČENA IMOVINA	PREDNJA STRANA KOV. NOVCA	ATLANTSKI PAKT	DONJI DIO POSUDE	TREĆI VOKAL	NIKOTIN- SKA KISE- LINA	RADNI, PO- DUZETAN,	MJESTO KOD KU- PRESA	MAGARE- ČA DREKA	PALATALNI SUGLASNIK	ZRAK, UZDUH,	GRAD NA JUGU IRI- JANA	ZBIRKE ZE- MLIOPISNIH KARATA	POLUMJER KUGLE	RAJČICA	NA SVE GO- VORITI "AMIN"
NAZIV ZA SVEĐSKU, NORVEŠKU I DANSKU												ZENSKO IME VIKING					
DIO KUĆE POD KRO- VOM						MRLJEST VRLJEDNOST (FRAN.)					PRKOS SASTAVNI VEZNIK			MJERA ZA EL. OTPOR ST. ZENSKO IME			
PONO- VITI									ZAGONE- TKA (MNOŽ.) MITSKI LETAČ								
MUŠKO IME, MI- ROSLAV,					PREDGRADE RIMA GLAVNI ZGO- DITAK						STVARAN "TAKO DALJE"						
KRATICA ŠVI- CARSKE NO- VINSKE AGEN.				SLANINA OD NJ. SVI- NJETA OBRI						TENISERKA MAJOLI "SOUTH- EAST"		REŠETO CRKVENI BLA- GDAN, BRA- ŠANČEVO.					
POKAZNA ZAMJENICA		BORILISTE PASTA ZA CIPELE						RADIO-AKTI- VNI ELEMENT ALT								VISINA SLINAV	
UZGAJI- VAČ MA- SLINA													GRUBO VU- NENO SUKNO SECIRATI				
OZNAKA ZA AUTO ŠKOLU	MAMAC OPERA FRA- NCA HOFERA														ASTATIN LUKA U ALŽIRU		
VALOVITE UZVISINE PLJESKA																	ZNAKOST KOJA PRO- UČAVA ZVI- JEZDE
KEMIJSKI ELEMENT																	
JEZERO U SJEVERNOJ AMERICI			AMPER STARA RO- BOVLAŠNIČKA DRŽAVA														
GRAD U NJE- MAČKOJ (IND. STAKLA)					CRKVENI DOSTOJA- NSTVENICI												SUMPOR PRIPADNIK AFR. PLE- MENA
KRAT. ZA "AIR MAIL"		AVIO ZNAK POLJSKE "MJESTO PEČATA"															
VISOKI BEDIJSKI DOSTOJANSTVENIK IZVIDNICA						MUŠKI POTOMAK	DOMAĆE GOVEDO	RAZDOBLJE OD DEKET DANA	GLAZBENI ZNAK ZA TEMPO	MUŽJAK OVCE	ELEMENT TITAN	TALIJANSKA RADIO TE- LEVIZIJA	OKRUGLO SLOVO	RIJEKA U BAVARSKOJ "JUNIOR"			
RIMSKI BROJ: 4.000	SVIBANJSKI BLAGDAN TROUGAO																
STARI SI- AMSKI BAK- RENI NOVAC		DRUGO IME ZA GRAD TROJU PONOR							PREKO PORODICA VRLJEDNIH KUKACA				RAVNA PO- VRŠINA KČERKIN SUPRUG				
STALAN, POSTOJAN,							ZENSKO IME DRŽAVA U AFRICI				PRIJEDLOG RIJEKA U AUSTRALI			RIJEKA U ITALJI SMOTAK			
VRSTA SVI- JENOG KO- LAČA												OBLAST U GRČKOJ TROCIFREN BROJ				METAR AFRIČKA ŽIVOTINJA	
OSJETILO VIDA		BILO KADA SAMARIJ							JEDNAKA SREDIŠTE VRTNJE					RASTAVNI VEZNIK IRIDIJ			
JEDINICA JAKOSTI RASVJETE					PROŽDR- LJIVOST AUSTRIJA								DRUGI NA- ZIV ZA KINU KARAT				
VODA KO- ZAČKE DRU- ŽINE (MNOŽ.)								JEDNA STRANA SVIJETA						MORSKA OBALA			

Hrvatski Glasnik
GLASNIK HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "USORA" SVIBANJ 1999.

Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena
pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • **Ravnatelj:** Petar Matanović • **Glavni i odgovorni urednik:** Juraj Novosel • **Lektor:** Marica Petrović • **Uredništvo:** Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Mato Bikić, Martin Antunović • **Adresa:** Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • **Kompjuterska priprema i tisak:** "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • **Račun:** ZZPP Tuzla: 12200-678-2025274 - Hrvatski dom - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

ZA UMJETNOST PRIJATELJSTVO

Štovani prijatelji Galerije Kroata,

sigurno ćete se zapitati zašto opet Lacković? Evo, sretih prijatelje i oni me pozvaše da s njima učinim i u Zagrebu prvi korak... Njih dvojica dolaze iz daleke, a tako drage Usore... Išao sam pučku školu i sjetih se da je to bila velika župa Usora i Soli..., a mene uvijek privlače daljine, vremena i prostori. Ne zanima me nostalgija! Nostalgije prolaze a susreti i sjećanja žive... Prijateljstva ostaju i uza sve nevolje i tjeskobu vremena.

Tako ja sretih Dragu Marelja ili on mene sretne i upozna me sa Miroslavom Bratićem, slikari i jedan i drugi i oni vole umjetnost i sami je stvaraju svome kraju i rodu za ljubav... I evo pozvaše mene, da s njima uđem u vrijeme i prostor i vremena sa željom da njihova umjetnost postane istinska "obmana" koja život znači... I da on obmane svijet...

Ivan Lacković Croata

Prijateljavanje Usorskih slikara s jednim Croatom svakako ima jednu dublju komponentu, a to je zajednički nazivnik u izražavanju manirom naive. No, otkud naivno slikarstvo u Usori?

Najjednostavniji odgovor je Miroslav Bratić - Usorski slikar, pedagog i sigurno najveća kulturna institucija u Usori...

A što je iznjedrilo slikara s blagom potezima "naive".

Prije svega pitomo brežuljkasto Pousorje koje se mrijesti u blagim padinama između ravne Posavine i surovih bosanskih planina. Neizbježne su asocijacije na brežuljkasto Podravinu, kolijevku naivnog slikarstva u Hrvatskoj.

Usudujem se postaviti tezu o Pousorju kao Podravini na jugu. Zaista Drava i Usora su dvije usporednice rijeke Save, te žile kucavice ovih prostora.

Drava kao predvorje surovih Alpa na sjeveru i Usora s istim značajkama za Dinarsko gorje na jugu. Dakle, na prijelazu iz otužne ravnice ka živopisnim planinskim masivima, javljaju se na tako dva udaljena kraja isti umjetnički

osjećaji. Topli idilični prizori, nostalgичni dokumenti jednog vremena koje nestaje, rađeni širokim zaobljenim oblicima, naive. No dok se o hlebinskom krugu slikara, gotovo sve zna, pogledajmo što o usorskim perjanicama kažu istaknuti povjesničari umjetnosti, prof. dr. Antun Bauer i dr. Antonija Bauer, u knjizi "Hrvatsko naivno slikarstvo Usore":

Slikar Miroslav Bratić rođen je 1945. godine u Bosni, te živi i radi u Usorskom kraju, pa je kao slikarski nadimak uzeo "USORSKI".

Miroslav Bratić crta i slika od djetinjstva, a ozbiljno već 20 godina i to kao sljedbenik likovnog izraza manira naive i to ulja na staklu.

Uzor mu je bila Hlebinska škola i to naročito Lacković Croata i Mišo Kovačić.

No iako se Miroslav Bratić tematikom i kolorom izražava u tipičnoj maniri naive - ovaj slikar izgradio je svoju posebnu varijaciju. Slika toplim bojama prirodu u kojoj živi, ljude u

M. BRATIĆ USORSKI '93

svakodnevnom radu u prirodi, te profinjenim umijećem usklađuje kolorit sa sadržajem svojih slika.

Kao nastavnik likovnog odgoja u Usori očituje svoje znatno poznavanje slikarske struke, te je uspio kao likovni nastavnik i neke svoje učenike oduševiti za crtanje i slikanje. Tako je našao vjernog suradnika u svom mlađem đaku Dragi Marelji s kojim još i danas slika i zajedno izlažu kao već iskusi slikari naive.

Miroslav Bratić Usorski izgradio se kao odličan crtač olovkom i svaki crtež zapravo je studija modela predmeta koji prikazuje. Tako npr. portret starca s lulom, pa seljak s rakijom, seljak s volovima u šumi itd. Ovi crteži pokazuju majstorsku minucioznost i znanje zakona crtanja.

Glavni opus ovog slikara su ulja na staklu, u kojima prikazuje život seljaka u tipičnim skromnim domovima s najnužnijim elementima seljačkog domaćinstva. No, dirljiv je momenat na slici prizor mačka kako lijeno spava na drvima - pružen mu je najveći mogući komfor, što pokazuje dušu i karakter običnog seljaka težaka,

Marelja D. 96.

koji uz oskudne životne prilike ima toliko ljubavi za životinje i prirodu. Slikar Miroslav Bratić Usorski obiljem svog likovnog opusa u crtežu i djelima ulja na platnu te svojim brojnim nastupima na izložbama u domovini i svijetu, svakako je dao svoj prilog plejadi naših poznatih slikara u maniri naive, kojom se naša zemlja prezentirala po cijelom kulturnom svijetu na svim kontinentima.

Drago Marelja rođen je 1961. godine u Usori u Bosni, a kao dak likovnog odgoja kod nastavnika slikara Miroslava Bratića počeo je već od djetinjstva slikati u maniri naive. Tako je i danas sa svojim bivšim nastavnikom slika i zajedno izlažu svoja likovna ostvarenja u maniri naive. Kao slikar Drago Marelja izražava

se kao dobar crtač. Omiljena tema njegovih crteža, narodnom izrađena glazbala, koja smješta u prirodu ili uz flašu rakije, zatim slika seoske kućice i rad težaka s volovima na polju i u šumi. Zatim slika seljačke zemljane posude iz svakidašnje upotrebe.

Ulja na staklu tipično je slikarstvo naive, kao npr. zimski pejzaž u zalasku sunca gdje sve treperi ružičastim tonovima sutona. Ili druga vedra slika u prirodi s drvećem još golim bez lišća, ali, s velikim ćupom punim macica i vedrim plavim nebom - koje najavljuje proljeće i novi život u prirodi.

Slikar Drago Marelja sa svojim likovnim opusom ubrojio se u plejadu naših slikara naive i postao sudionik naše suvremene likovne stvarnosti.

Miroslav Bratić - Usorski i Nedjeljko Bilkić

Nedjeljko Bilkić - Iko, amaterski slikar. Rođen 1970. godine u Vitkovcima, Općina Tešanj. Sklonost ka crtanju pokazuje od malih nogu i od početka rata uradio je znatan broj crteža. U ratu vrlo nadaren borac, kako na bojnopolju, tako i na slikarskom. Od 1993. godine radi ulja na platnu, a također i ulja na staklu.

Sudjelovao je na četiri izložbe u Usori, redovito izlagao na Hrvatskim danima kulture u Usori. Veći broj njegovih slika krase enterijere usorskih restorana, kafića i ureda, a nekoliko slika darovao je i u dobrotvorne svrhe. Živi i djeluje u Usori.

Pripremio: Slobodan Mate Krajinca

ko Bilkić Iko 97

IZ POVIJESTI MALOG NOGOMETNA U USORI

1976.-1998. NOĆNI MALONOGOMETNI TURNIR U SIVŠI

Kao aktivni sudionik svih do sada odigranih turnira i kao urednik BILTENA donosim po sjećanju i iz vlastite archive (radi skućenog prostora) samo osnovne podatke o turniru za čiju sam točnost isključivo sam odgovoran.

Zdravko Bratić

Svoju povijest NOĆNI MALONOGOMETNI TURNIR u Sivši počinje 1975. godine NOĆNIM TURNIROM kod Osnovne škole u OMANJSKOJ! Pobjednik momčad domaćina.

Iduće godine 1976. turnir biva prenesen u praznike 01. 05. na poligon u Sivši i kao takav mjestom i terminom se održao do današnjih dana uz četverogodišnji prekid tijekom rata. Turnir se kvalitetom i masovnošću, davno proćuo izvan granica i bio je meta amatera i profesionalaca, cilj koji nikada nije bilo lako postići.

Kroz dugu povijest turnirom su prodefilirale generacije nogometaša iz Usore, Tešnja, Teslića, Doboja, Žepča, Maglaja, Srednje Bosne, Posavine, Hrvatske, Slovenije, Austrije, Njemačke itd. i prošle godine dvije ekipe SFOR-a Danskog bataljuna.

POBJEDNICI, SUDIONICI ...

1976. SIVŠA - Jedna od boljih ekipa: Neđo Čosić, braća Ivica i Andrija Krajina, Jakov Nikić...

1977. POLET (Ularice) - DIJAMANT (Srednja Omanjska) - nastupilo je 14 ekipa

Pobjednik turnira momčad NK POLET iz Ularica. Za drugo mjesto kao nagrade sjećam se gajbe soka narande 32 kom. "BOSANKA" Dobjoj i 18 dinara (onih para), a pobjednik je za nagradu dobio gajbu piva, loptu (gumirana) tkz. polunogometne!

1978. JASTREB Omanjska - Sjajna ekipa: Ivan Dadić, Mato Augustinović, Pejo Risonjić, Nedjeljko Bratić, pokojni Drago Jeleč i Marinko Risonjić - posljednji turnir ekipe koja je na ovim prostorima obilježila sedamdesete. POBJEDNIKU PEČENO PRASE!

1979. DIJAMANT Srednja Omanjska - Početak trajne nadmoći sve do rata. Ostala je u sjećanju dramatična polufinalna utakmica DIJAMANT - SIVŠA 1:0

1980. SIVŠA I - DIJAMANT - Odlična ekipa, revanš domaćina.

1981. NETAČA iz Netače - Omanjska - Zoki Katić i kompanija, nadmoćno osvojen turnir.

1982. DIJAMANT Srednja Omanjska - Osvojen turnir bez primljenog gola.

1983. DIJAMANT Srednja Omanjska - Najveći broj sudionika 83 - bez primljenog gola.

1984. DIJAMANT Srednja Omanjska - Jedan od najkvalitetnijih turnira.

1985. USORA Alibegovci - Izvanredna ekipa. Vrijedan spomen je naziv ekipe.

1986. DIJAMANT Srednja Omanjska - Repriza ranijih turnira.

1987. BANJA VRUĆICA - Odlična ekipa NK PROLETER iz Teslića.

1988. TIK-TAK Srednja Omanjska - Zasluzena pobjeda Jelića, potpomognuti Antunovićima.

1989. DIJAMANT Srednja Omanjska - Najkvalitetniji turnir do sada. 1990. DIJAMANT Srednja Omanjska - TOP-GUN Bratići - tzv. DUPLO BRATIĆ finale.

1991. DIJAMANT-ROĐENI Omanjska - Jedno od najboljih finala i jedan od boljih turnira.

1996. GARDA Usora - DIJAMANT - Zasluzena pobjeda usorskih gardista. Vrlo kvalitetan, prvi poslijeratni turnir.

1997. BIG ALIBEGOVCI - ČOSIĆPROMEX Sivša - Dramatična, neizvjesna i lijepa utakmica donijela je pobjedu mješovitvoj momčadi BIG Alibegovci u jednom izvanrednom finalu.

1998. ČOSIĆPROMEX - BOR VITEZ - Čosićpromex - Sivša - Usora je bila momčad koja nema mana, sastavljena uglavnom od nogometaša NK USORA.

"BOR" Vitez prošlogodišnji finalisti

"ČOSIĆPROMEX" Sivša-Usora prošlogodišnji pobjednici

USORA
List za kulturu, društvena pitanja i politiku
NAKLADNIK: HKD NAPREDAK - USORA

GLAVNI UREDNIK: SLOBODAN MATE KRAJINA
TEHNIČKI UREDNIK: MIROSLAV BRATIĆ-
USORSKI
UREDNIŠTVO: MAGDALENA MARTINOVIĆ, ANTO
KOVAČEVIĆ, FRA MLADEN JOZIĆ, MARKO
BAŠTIJANOVIĆ,
LEKTOR: RUŽICA IVIĆ

stampa HEIDELBERG speedmaster
rebro PrintCom
NOVO osvijetljavanje do B2 formata mogućnošću max. formata 50x100cm

hotel tuzla

Astra-obuča
d.o.o. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA
Tel/fax: ++387 75 252 394

§ FIDUCIA
DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

foto color Žunić express color laboratory
ul. Veljka Vlahovića 56, TUZLA Tel.: 075 34 364
TUZLA • TEŠANI • GRAČANICA

EKSPRES IZRADA KOLOR FOTOGRAFIJA SVIH FORMATA ZA SAMO 30 MINUTA

foto color Žunić express color laboratory

Gospodarska BANKA Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

1923 NAPREDAK OSIGURANJE

NAPREDAK OSIGURANJE d.d.

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK - OSIGURANJA d.d. SARAJEVO

Poslovna jedinica TUZLA
Tuzla, Kazan mahala 2/II

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući sve zdravo i živo nazdravije i s čejfom pijte Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora za cijelu porodicu

Osnovan 1992.godine INDEPENDENT INDEPENDENT INDEPENDENT INDEPENDENT

I Love FM RADIO Kameleon

(+ +387-75) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA
Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http://www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba

ključ
uspjeha

Tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE

TUZLA

Ul. Krečanska broj 1

75000 Tuzla

Tel: ++387 75 283 443

Bosna i Hercegovina

Fax: ++387 75 281 391

E-mail: cen.gri@bih.net.ba

TUZLA
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 71 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 71 65 39 86

BOSNA
OSIGURANJE d.o.o.

SARAJEVO - FILIJALA TUZLA

Direkcija: Hadži Bakirbega Tuzlića 3 (Korzo)
tel./fax: 387 75 281 211, 281 212 direktor: 282 53

Filijala: Albina Herljevića 8 (Slatina)
tel./fax: 387 75 283 248, 282 408 rukov.: 282 22

OBITELJSKI RADIO

98.7
FM

98.7
FM

VALENTINO

studio tel:xx387 86 (76) 745-494
marketing tel/fax:xx387 86 (76) 745-447

vidović

TRANSPORT TEČNIH TERETA
REMONT I SERVIS
NIKEŠIĆI

BENZINSKA STANICA

ViBA
DONJE DUBRAVE

ZVONKA GERIĆA 21 TUZLA 075 / 281-484, 283-650, 280-571